

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

Diplomsko delo

**ANALIZA FINANCIRANJA IN DELOVANJA IZBRANEGA
JAVNEGA ZAVODA**

Ajda Lipovšek

Ljubljana, september 2020

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

Diplomsko delo

**ANALIZA FINANCIRANJA IN DELOVANJA IZBRANEGA JAVNEGA
ZAVODA**

Kandidatka: Ajda Lipovšek
Vpisna številka: 04160019
Študijski program: Univerzitetni študijski program Upravljanje javnega sektorja prva stopnja
Mentor: izr. prof. Primož Pevcin

Ljubljana, september 2020

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Ajda Lipovšek, študentka Univerzitetnega študijskega programa Upravljanje javnega sektorja prva stopnja, z vpisno številko 04160019, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: Analiza financiranja in delovanja izbranega javnega zavoda.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je priloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo, in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerimi so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Uradni list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Doris Jeretina

Ljubljana, september 2020

Podpis avtorja/-ice:

POVZETEK

Neprihoditne organizacije igrajo v naših življenjih pomembno vlogo, a se kljub temu soočajo s finančnimi problemi. Diplomaska naloga obravnava financiranje in delovanje javnih zavodov v okvirjih neprihoditnega sektorja. Z raziskavo smo želeli prikazati glavne vire financiranja tovrstnih organizacij ter razložiti njihovo problematiko in bolje spoznati delovanje samega neprihoditnega sektorja. Za glavno raziskovalno metodo je bila uporabljena deskriptivna metoda, s pomočjo katere smo analizirali tujo in domačo strokovno literaturo z izbrano tematiko ter letna poročila in finančne izkaze izbrane organizacije. Obravnavan je bil Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik, ki se ukvarja z gibalno oviranimi otroki in mladostniki. Le-tega smo tudi primerjali s sorodno organizacijo, saj smo želeli ugotoviti, kolikšne so razlike oziroma podobnosti v financiranju dveh javnih zavodov, ki delujeta na enakem področju. Raziskava je pokazala, da izbrana organizacija pridobi večino sredstev financiranja iz državnega proračuna in da donacije ne igrajo velike vloge. Ugotovili smo, da se Zavod srečuje s prostorsko stisko, ki mu onemogoča popolno delovanje na določenih področjih, sredstva, ki jih Zavod prejema, pa niso zadostna za takojšnje ukrepanje. Predlaga se večja iniciativa Zavoda na področju zbiranja sredstev ter boljša komunikacija s pristojnim ministrstvom, ki bi pospešila reševanje zadev. Raziskava nam daje vpogled v problematiko, delovanje in financiranje neprihoditnega sektorja ter javnih zavodov in lahko deluje kot »orodje« za morebitne nadaljnje raziskave.

Ključne besede: neprihoditni sektor, neprihoditna organizacija, javni zavod, CIRIUS Kamnik, financiranje, delovanje

ABSTRACT

ANALYSIS OF FINANCING AND OPERATION OF A SELECTED PUBLIC INSTITUTION

Non-profit organizations play an important role in our lives, but they still face financial problems. The diploma thesis deals with the financing and operation of public institutions within the framework of the non-profit sector. With this research we wanted to show the main sources of funding for such organizations and explain the problems they deal with and also get a better understanding of the operation of the non-profit sector. A descriptive method was used for the main research method, with the help of which we analyzed professional literature with a selected topic, as well as annual reports and financial statements of the selected organization. Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik, which deals with physically challenged children and adolescents, was discussed. We also compared it with a similar organization, as we wanted to find out what are the differences or similarities in the financing of two public institutions that operate in the same field. The research showed that the selected organization obtains most of the funding from the state budget, and that donations do not play a major role. We found that the Institute is facing a shortage of space, which prevents it from operating fully in certain areas, and the funds received by the Institute are not sufficient for immediate action. It is proposed that the Institute takes a larger initiative in the field of fundraising and betters the communication with the ministry in charge, which would speed up the resolution of matters. The research gives us an insight into the issues, operation and financing of the non-profit sector and public institutions and can act as a »tool« for possible further research.

Key words: non-profit sector, non-profit organization, public institution, CIRIUS Kamnik, financing, operation

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA	iii
POVZETEK	iv
ABSTRACT	v
KAZALO	vi
KAZALO PONAZORITEV	viii
KAZALO GRAFIKONOV.....	viii
KAZALO TABEL.....	viii
1 UVOD.....	1
2 NEPRIDOBITNI SEKTOR.....	3
2.1 PREDSTAVITEV NEPRIDOBITNEGA SEKTORJA.....	3
2.2 PRIMERJAVA NEPRIDOBITNEGA IN PRIDOBITNEGA SEKTORJA	4
2.3 OBLIKE NEPRIDOBITNIH ORGANIZACIJ	5
2.4 FINANCIRANJE NEPRIDOBITNEGA SEKTORJA	7
2.4.1 Viri in oblike financiranja	7
3 JAVNI ZAVOD	9
3.1 ORGANI ZAVODA.....	9
3.2 PRAVNA UREDITEV	10
3.3 VIRI IN OBLIKE FINANCIRANJA.....	11
4 CIRIUS KAMNIK.....	13
4.1 SPLOŠNA PREDSTAVITEV ORGANIZACIJE.....	13
4.2 ZGODOVINA	14
4.3 DELOVANJE	15
5 FINANCIRANJE CIRIUS KAMNIK	19
5.1 VIRI IN OBLIKE FINANCIRANJA.....	19
5.2 ANALIZA LETNIH POROČIL.....	19
5.3 PROBLEMATIKA CIRIUS KAMNIK	21
6 PRIMERJAVA S CIRIUS VIPAVA.....	25
6.1 PREDSTAVITEV ORGANIZACIJE CIRIUS VIPAVA	25
6.2 ANALIZA LETNIH POROČIL.....	26

6.3	PRIMERJAVA OBEH ORGANIZACIJ	28
7	ZAKLJUČEK.....	32
	LITERATURA IN VIRI.....	35

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Prihodki od MIZŠ za plače obeh javnih zavodov v obdobju 2017-2019.....	29
Grafikon 2: Primerjava stroškov materiala ter prihodkov za stroške materiala obeh javnih zavodov v letu 2019	30

KAZALO TABEL

Tabela 1: Profitni in neprofitni, javni in zasebni sektor: pravno-organizacijske oblike	6
Tabela 2: Bilanca stanja CIRIUS Kamnik v obdobju 2017-2019 (v EUR)	20
Tabela 3: Izkaz prihodkov in odhodkov CIRIUS Kamnik v obdobju 2017-2019 (v EUR)	21
Tabela 4: Bilanca stanja CIRIUS Vipava v obdobju 2017-2019 (v EUR)	26
Tabela 5: Izkaz prihodkov in odhodkov CIRIUS Vipava v obdobju 2017-2019 (v EUR)	27
Tabela 6: Preglednica zaposlenih v obeh organizacijah v letu 2019 glede na stopnjo izobrazbe	29

1 UVOD

Nepridobitni sektor igra pomembno vlogo v vsakdanjem življenju posameznikov, saj daje enake možnosti vsem državljanom do izobraževanja, zdravstva, kulture, športa in podobno. Z organizacijami tovrstnega sektorja se torej srečujemo ves čas, najpogosteje so to šole, bolnišnice, in muzeji. Glavna značilnost takšnih organizacij je, da njihov namen delovanja ni pridobivanje dobička, temveč s svojim delovanjem vnašajo spremembe v življenja posameznikov in posledično v celotno družbo. Nepridobitne organizacije se spopadajo s finančnimi težavami, saj je denar velikokrat težko pridobiti, bodisi iz donacij, sponzorstev, članarin ali javnih sredstev. V diplomski nalogi smo se osredotočili na javne zavode, katerih glavni vir sredstev za delovanje se pridobiva iz javnih financ. Javni zavodi se pogosto srečujejo s problemom pomanjkanja sredstev za izvajanje svoje osnovne dejavnosti. Eden izmed takih zavodov je tudi Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik (v nadaljevanju CIRIUS Kamnik). Center izvaja omenjene dejavnosti za gibalno ovirane otroke in mladostnike. Znotraj le-tega delujejo osnovna šola, srednja šola, medicinska rehabilitacija, internat in ostale pridružene dejavnosti, ki zagotavljajo izvajanje teh osnovnih dejavnosti. Kot že omenjeno se tudi CIRIUS Kamnik spopada s problemom pomanjkanja sredstev, saj se velikokrat pokaže, da so njegove potrebe prevelike glede na razpoložljiva sredstva, ki bi omogočala razvoj nujno potrebne infrastrukture zaradi naraščajočega števila otrok in mladostnikov, vključenih v Center. Glavni izziv, s katerim se spopadajo, so torej pomanjkljive prostorske zmogljivosti, ki bi jih morali nadgraditi, pa nimajo zadostnih sredstev za tako veliko investicijo v svoje prostore. V zadnjih dveh letih so dodatno prilagodili nekaj prostorov, ki pa niso primerni za izvajanje posebnega programa vzgoje in izobraževanja, zato je Center tudi izgubil zelo uporabljene prostore za svoje normalno delovanje. Za razširitev in opremo svojih prostorov bi po ocenah morali zbrati od približno 1.500.000 EUR do 2.500.000 EUR, kar pa je zelo velik zalogaj. Vsi prihodki Zavoda se porabljajo za delovanje, presežki prihodkov pa se še zdaleč ne približajo tako znatni količini finančnih sredstev.

Cilj diplomske naloge je v teoretičnem delu natančno spoznati pojem nepridobitnega sektorja ter analizirati načine financiranja, njegovo delovanje, omejitve, s katerimi se srečuje in ga predstaviti še na specifičnem primeru izbrane organizacije CIRIUS Kamnik. V raziskovalnem delu pa je glavni cilj analizirati podatke finančnih izkazov ter letnih poročil CIRIUS Kamnik za obdobje 2017-2019, jih med seboj primerjati in predstaviti ugotovitve. Analizirali in primerjali smo tudi finančne izkaze ter letna poročila Centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava (v nadaljevanju CIRIUS Vipava), saj nas je zanimalo, kakšne so razlike v finančnih sredstvih med dvema javnima zavodoma, ki se ukvarjata z enako dejavnostjo.

Na podlagi tega smo v diplomskem delu obravnavali naslednje hipoteze:

H1: Glavni vir financiranja javnega zavoda CIRIUS Kamnik so sredstva iz državnega proračuna.

H2: Drugi največji vir financiranja CIRIUS-a so donacije pravnih in fizičnih oseb.

H3: CIRIUS Kamnik iz državnega proračuna pridobiva več finančnih sredstev za plače zaposlenih v primerjavi s CIRIUS-om Vipava.

H4: Zagotavljanje prostorskih in materialnih pogojev CIRIUS-a Kamnik v celoti prevzema resorno ministrstvo.

V diplomskem delu smo uporabili deskriptivno metodo, ki je temeljila na preučevanju tuje in domače literature na temo nepridobitnega sektorja ter javnih zavodov. V raziskovalnem delu pa smo uporabili tudi metodo analize finančnih poročil organizacije. Prvi dve hipotezi sta bili preverjeni z analizo letnih poročil in finančnih izkazov za obdobje od leta 2017 do leta 2019. Tretjo hipotezo smo preverjali z analizo letnih poročil in finančnih izkazov CIRIUS Vipava ter rezultate primerjali. Četrto hipotezo pa smo prav tako preverili z analizo dokumentov, aktov in letnih poročil CIRIUS Kamnik. Na koncu smo pridobljene podatke in rezultate predstavili še v grafičnem in tabelnem zapisu.

V drugem poglavju smo opredelili nepridobitni sektor, v ospredju je primerjava le-tega s pridobitnim sektorjem ter njune razlike, predstavljene so tudi oblike nepridobitnih organizacij, ki jih poznamo v Sloveniji, in njihova opredelitev. Bolj podrobno je opisano financiranje nepridobitnih organizacij, viri in oblike financiranja.

V tretjem poglavju smo se posvetili javnim zavodom, saj diplomska naloga temelji na primeru le-tega. Opisali smo splošne značilnosti javnih zavodov, njihovo delovanje, pravno ureditev ter oblike financiranja.

V četrtem poglavju je podrobno predstavljena izbrana organizacija CIRIUS Kamnik. Predstavitev zajema zgodovino nastanka, značilnosti zavoda in njegovo delovanje.

V petem poglavju je opredeljeno financiranje CIRIUS Kamnik, analizirali smo letna poročila ter izpostavili izzive s katerimi se zavod sooča.

V šestem poglavju pa je opravljena primerjava Zavoda z organizacijo, ki se ukvarja s sorodno dejavnostjo, in sicer CIRIUS Vipava. Analiziralo se bo tudi letna poročila in finančne izkaze, da se pridobi vpogled v razlike in podobnosti stanja financ obeh javnih zavodov. V zaključku pa smo zastavljene hipoteze še potrdili oziroma zavrgli.

2 NEPRIDOBITNI SEKTOR

2.1 PREDSTAVITEV NEPRIDOBITNEGA SEKTORJA

Prepoznavna značilnost nepridobitnega sektorja je ta, da njegov obstoj ni namenjen ustvarjanju dobička, temveč zadovoljevanju določenih potreb prebivalstva. Kljub temu, da dobiček ni glavni cilj, pa je kljub vsemu zelo pomemben, saj je le-ta potreben pri doseganju ciljev organizacije. Elementarni koncept nastanka in razvoja nepridobitnega sektorja so ideje filantropije, ki zajemajo altruizem, dobrotelost in prostovoljstvo posameznikov, ki so pripravljeni pomagati drugim oziroma stremijo k izboljšanju družbenega okolja. Včasih so bile najpomembnejši vir financiranja prostovoljne donacije posameznikov, danes pa se nepridobitni sektor financira iz več različnih virov (Pevcin, 2011).

Znotraj nepridobitnega sektorja lahko najdemo dve vrsti organizacij. Prve so tiste, ki zadovoljujejo predvsem potrebe članov te organizacije. Mednje spadajo razna profesionalna, interesna in vzajemna združenja, politične organizacije, kooperative ter sindikati. Druga vrsta nepridobitnih organizacij pa so tiste, ki zadovoljujejo širše potrebe družbe. Mednje spadajo verske organizacije, šole, muzeji, bolnišnice itd., ter nevladne organizacije, ki želijo vplivati na spremembo veljavne družbene ali gospodarske zakonodajne ureditve (Pevcin, 2011).

Poleg naziva nepridobitni oziroma neprofitni sektor pa se v praksi pojavljajo še različna poimenovanja. Najbolj pogosto uporabljeni pojmi za opis aktivnosti organizacij v sektorju, ki ni ne javni in ne profitni so naslednji:

- Dobrotelost ali dobrotelni sektor: se osredotoča na dejstvo, da se te organizacije zanašajo na dobrotelne donacije in služijo dobrotelnim potrebam v skupnosti, te organizacije pogosto nimajo lastnih finančnih virov ter rednih prihodkov.
- Nevladni sektor: nevladna organizacija (NVO) je organizacija, ki ni niti del vlade niti običajnega profitnega posla. Poudarjajo ločevanje delovanja teh organizacij od vlade ter njenega vpliva. Najpogosteje jih ustanovijo običajni državljani. Po mnenju Združenih narodov lahko danes kakršno koli zasebno organizacijo, ki je neodvisna od vladnega nadzora, označimo za nevladno organizacijo, pod pogojem, da ni neprofitna, da je nekazenska, in da ni zgolj opozicijska politična stranka.
- Tretji sektor: se osredotoča na vlogo subjekta kot ločenega od vlade in profitnih podjetij in opozarja na to, da poleg državnega in privatnega sektorja obstaja še en sektor in le-ta močno prispeva k razvoju.
- Prostovoljna organizacija, prostovoljni sektor, sektor skupnosti: se osredotoča na pomembno vlogo, ki jo imajo prostovoljni prispevki v tem sektorju - od prostovoljnih

članov uprav in prostovoljcev, ki izvajajo programe, do prostovoljnih prispevkov (Cullinane, 2014).

Zgodovinski razvoj tretjega sektorja izvira iz različnih pritiskov, ki so nastali s strani posameznih državljanov, zunanjih institucij in samih vlad. Odraža izrazit nabor družbenih in tehnoloških sprememb, pa tudi pomanjkanje zaupanja v sposobnost države. Obsežne zgodovinske spremembe so tako odprle pot alternativnim institucijam, ki so se lahko učinkoviteje odzvale na človekove potrebe, na preprečevanje okoljske degradacije, zaščitenje državljanskih pravic, spodbujanje lokalnega gospodarskega razvoja ter zasledovanje vrsto drugih ciljev, ki so bili prej brez nadzora ali pa prepuščeni državi. Neprofitne organizacije so s svojim majhnim obsegom, prilagodljivostjo in zmožnostjo vključevanja lokalnih energij idealno zapolnile nastalo vrzel (Salamon, 1994, str. 110).

Razvoj tovrstnih organizacij v Sloveniji sega že v 7. in 8. stoletje, ko so se ljudje začeli združevati v razne skupnosti. Kasneje v 14. stoletju pa so se pojavili prvi cehi, verske dobrodelne organizacije ter fundacije. Pomembno vlogo pri razvoju neprofitnega sektorja je imela tudi katoliška cerkev za katero bi lahko dejali, da je bila prva institucija v Sloveniji, ki je v skladu s svojo primarno dejavnostjo ter s svojo ideologijo razvila še dobrodelne dejavnosti, ki so zajemale zdravstvena, kulturna in izobraževalna področja. Ob koncu druge svetovne vojne je cerkvi nova socialistična oblast prepovedala delovati na izobraževalnem in dobrodelnem področju. Leto 1974 je bilo pomembno, saj je nova ustava prenesla velik del zagotavljanja javnih dobrin ter storitev na raven občine, hkrati pa je bil tudi sprejet nov zakon o društvih, ki je omogočal dosti širše možnosti ustanavljanja prostovoljnih organizacij. Tako so se v osemdesetih letih začela širiti razna družbena gibanja, ki so poleg političnega delovanja pričela oblikovati tudi alternativno mrežo proizvodnje storitev in dobrin (Mevlja & Kavčič, 2012).

2.2 PRIMERJAVA NEPRIDOBITNEGA IN PRIDOBITNEGA SEKTORJA

Pridobitna dejavnost je tista, ki se na trgu opravlja zaradi pridobivanja dobička. Z opravljanjem pridobitne dejavnosti zavezanci kot zavod, društvo, ustanova, verska skupnost, politična stranka, zbornica, sindikat, konkurirajo na trgu z drugimi osebami (Flis, 2010, str. 10).

Glavna razlika med pridobitnim in nepridobitnim sektorjem je vloga dobička v posameznih organizacijah. Medtem, ko je v pridobitnih organizacijah temeljni cilj maksimirati dobiček, je v nepridobitnih organizacijah bistveno izvajanje dejavnosti, ki uresničujejo splošno družbeno korist, dobiček pa je le orodje, ki ga potrebujejo za razvoj in izvajanje le-teh. Pri nas lahko nepridobitni sektor razdelimo na javni in zasebni (tabela 1). Poleg državnih programov, ki jih izvajajo predvsem

državne institucije, imamo tudi druge programe, ki so izvajani s strani organizacij zasebnega nepridobitnega sektorja (Kamnar, 1999).

Po Mesec (2008) naj bi bile največje razlike med omenjenima sektorjema v poslanstvu, merjenju izidov ter načinu strateškega delovanja posameznih organizacij. Nepridobitna organizacija želi služiti skupnosti ali določeni niši v skupnosti. Sredstva, ki jih organizacija pridobi bi morali služiti svoji glavni nalogi, ne pa velikim plačam in ugodnostim zaposlenih. Dobiček pridobitnih organizacij pa je namenjen zaslužku s prodajo izdelka ali storitve določeni demografski skupini (Leonard, 2019). Poslanstvo nepridobitnih organizacij je torej zadovoljevanje družbenih potreb, njihov namen obstoja je humanitarne narave. Pridobitne organizacije sledijo glavnemu cilju, in sicer izvajanju dejavnosti, ki se opravlja na trgu za dobiček, posledično je v tovrstnih organizacijah dobiček tudi merilo uspešnosti delovanja. V nepridobitnih organizacijah pa je kvaliteto in obseg storitev težko meriti, prav tako je lahko pretirano poudarjanje finančne uspešnosti škodljivo. Dobiček, ki ga ustvarijo pridobitne organizacije, se deli med deležnike, gre v povečanje kapitala ali v rezervni sklad, ustvarjen dobiček nepridobitnih organizacij pa se lahko porablja le za razvoj svoje osnovne dejavnosti, nikdar se tovrstnih sredstev ne razdeljuje med zaposlene. Pridobitne organizacije so v strateškem delovanju svobodne in se lahko odločajo o ciljih, panogah odjemalcev ter o strategijah do njih, medtem ko so nepridobitne organizacije omejene s strani financerjev glede izbire strategij in nimajo svobodnega odločanja glede izvajanja svojih storitev (Mesec, 2008).

Veliko težje je torej prepoznati poslanstvo neprofitne organizacije in posledično razviti merila, po katerih je mogoče meriti uspešnost delovanja. Poslanstvo profitne organizacije je jasno in zato so tudi merila uspeha. Le-ta pa zajemajo spodnjo mejo, donosnost naložbe, stopnje dobička, prodajo ter tržni delež. V neprofitni organizaciji pa je poslanstvo osredotočeno na izvajanje javne službe, zato ni le težje opredeliti poslanstva, temveč je tudi težka naloga najti primerna merila uspeha. Poraja se vprašanje, katera merila bi morale posamezne organizacije uporabiti za merjenje uspeha, kajti namen šole je ustvarjanje izobraženih državljanov, namen ustanovitve mirovne skupine je nasprotovanje uporabi vojaške sile, namen rekreacijskega centra za mlade pa nudenje možnosti rekreacije – ni torej enotnega merila. Vedno bodo na voljo kvantitativni ukrepi, kot so ocene kolegijskega sveta za šolo, statistične analize o udeležbi na političnih shodih mirovnih skupin ter število najstnikov udeleženih v aktivnostih rekreacijskega centra, a vendarle so to samo posredna merila uspešnosti (Wolf, 1999).

2.3 OBLIKE NEPRIDOBITNIH ORGANIZACIJ

Nepridobitne organizacije so lahko javne, zasebne, vladne, ki jih ustanovi vlada ter nevladne, ki jih ustanovijo drugi subjekti. Pravnoorganizacijske oblike nevladnih nepridobitnih organizacij so

zavodi, ustanove ter društva, katerih delovanje je v Sloveniji predpisano z zakoni za delovanje posamezne oblike organizacije. Tradicionalno rešujejo probleme, kot so lakota, onesnaževanje okolja, breždomstvo, rešujejo okoljevarstvene probleme, probleme z mamili in nasiljem v družini ter organizirajo dejavnosti na področju športa, kulture ter verskih dejavnosti. Hkrati pa tudi zagotavljajo določene temeljne socialne storitve, med katere spadajo umetnost, izobraževanje, zdravstveno varstvo, katerih trg ne more zagotoviti v zadostni meri. Nevladne nepridobitne organizacije so sredstvo uporabnikov, da lahko z njimi uresničujejo družbene cilje brez vpliva javne politike (Gričar, 2018, str. 88).

V tabeli 1 so zajete pravno-organizacijske oblike neprofitnega in profitnega sektorja v korelaciji z javnim ter zasebnim sektorjem.

Tabela 1: Profitni in neprofitni, javni in zasebni sektor: pravno-organizacijske oblike

	Profitni sektor	Neprofitni sektor
Zasebni sektor	Zasebna podjetja Zadruga Gospodarske službe Samostojni podjetniki	Društva Družbene organizacije Ustanove Fundacije Zavodi Samostojni podjetniki Invalidska podjetja Zasebna podjetja Gospodarske družbe
Javni sektor	Družbena podjetja Državna podjetja Družbe z večinskim deležem države	Javna podjetja Javni zavodi Gospodarski javni zavodi Javni skladi Zasebna podjetja z javnimi vlaganji

Vir: Kamnar (1999, str. 33)

Javni zavodi so najpogostejša organizacijska oblika javnih služb, ki pa jih bomo podrobneje spoznali v naslednjem poglavju. Poleg javnih zavodov pa so v Sloveniji med pravno-organizacijskimi oblikami neprofitnih organizacij tudi zasebni zavodi, društva in ustanove.

Tudi zasebni zavodi morajo dosegati pogoj neprofitnosti in država jim lahko podeli koncesijo, če le-te izpolnjujejo pogoj za opravljanje javne službe. Poleg javnih in zasebnih zavodov obstajajo tudi zavodi z dodeljeno koncesijo-zavodi s pravico javnosti, ki so pri nas posebna organizacijska oblika. Zasebni zavodi lahko pridobivajo poleg državnih sredstev tudi sredstva iz zasebnih fundacij, prostovoljnih prispevkov, iz mednarodnih razpisov ter z izvajanjem gospodarskih dejavnosti. Razlika med javnimi in zasebnimi zavodi je v tem, da so javni zavodi praviloma ustanovljeni za

izvajanje javne službe, zasebni pa za izvajanje dejavnosti izven javne službe, a kljub temu lahko oba izvajata vse dejavnosti. Zasebne zavode lahko ustanovljajo katerekoli pravne ali fizične osebe (Kamnar, 1999).

Ustanovitelji društev so fizične osebe, ki se združujejo zaradi skupnih interesov. Društva so prostovoljna, samostojna ter nepridobitna. Član društva lahko postane vsak, ki si to želi. Financirajo se iz več virov, med glavnimi pa so članarine ter javni viri. Prav tako se lahko društva ukvarjajo z nepridobitno dejavnostjo, v kolikor ta sredstva koristijo za doseganje namena društva (Kamnar, 1999).

Ustanove nimajo lastnikov, vendar le osebe, ki koristijo namen ustanove, mednje pa ne spadajo zgolj uporabniki ampak tudi donatorji, sponzorji, prostovoljni sodelavci, druge organizacije itd. Premoženje ustanove se lahko uporablja samo za izvajanje njene dejavnosti, deljenje dobička bi bilo, kot v vseh ostalih primerih, ilegalno. Pri ustanovah pa je ta razlika, da pravzaprav ne morejo deliti dobička, saj nimajo članov, lastnikov ali družbenikov (Mesec, 2008). Ustanove so lahko ustanovljene z namenom splošne koristi in dobroteljih ter javnih namenov. Njihov ustanovitelj pa je lahko domača ali tuja fizična ali pravna oseba (Kamnar, 1999).

2.4 FINANCIRANJE NEPRIDOBITNEGA SEKTORJA

2.4.1 Viri in oblike financiranja

Nepridobitne organizacije se v splošnem financirajo s prodajo storitev, s članarinami, iz proračuna države in občin ter z donacijami in sponzorstvom. Lahko so v celoti financirane iz proračunov ali le deloma, lahko pa sploh niso. V preteklosti so se organizacije osredotočale predvsem na zbiranje sredstev od donatorjev, takrat bogatih mecenov. Danes pa se nepridobitne organizacije trudijo pridobivati finančna sredstva iz širšega kroga morebitnih uporabnikov storitev. Povezave med nepridobitnimi organizacijami ter donatorji so lahko razvrščene od zgolj naključnih do institucionaliziranih. Pri slednjih so donatorji vključeni v proces odločanja in tudi prevzemajo osrednje vloge v organizaciji. Prostovoljne prispevke načeloma pridobivajo z osebnim stikom, z osebnim pismom, s telefonskimi pogovori, z neosebniimi pismi, z avtomatiziranimi telefonskimi klici, s posebnimi dogodki, s pridobivanjem sredstev od vrat do vrat, z oglaševanjem v občilih, z zapuščinami ter klubi darovalcev (Mesec, 2008).

Nabiranje sredstev, ali angleško »fund-raising«, mora biti del procesa planiranja in raziskovanja potencialnih donatorjev in sponzorjev, ki pa temelji na odnosu le-teh. Zbiranje sredstev je težek proces, pri katerem je treba postaviti dolgoročne načrte in poiskati donatorje, ki bodo pripravljeni podpreti programe. Prvi korak procesa je pisanje prošenj potencialnim sponzorjem. Pomembno

je imeti pripravljene tri ključne skupine informacij, in sicer koncept, program ter stroške. Ko se ustvarja koncept, je ključnega pomena, da je jasno kako se projekt poistoveti s filozofijo in poslanstvom organizacije. Program zajema naravo projekta, časovni raspored, pričakovane rezultate ter njihovo evalvacijo, opis zaposlenih, prostovoljcev in drugih sodelavcev v projektu. Stroškov pri sestavljanju programa ni mogoče v celoti predvideti, zato je na tej točki važno, da je organizacija seznanjena z glavnimi finančnimi postavkami in ima postavljene meje, ki so uresničljive (Mesec, 2008).

Donatorji so lahko tuji ali domači javni in zasebni subjekti, viri donacij pa so lahko iz zasebnega sektorja, sem spadajo dotacije in donacije zasebnih korporacij in fundacij, lahko so iz splošne javnosti (darila), ter iz vladnega sektorja, kamor spadajo podpore, pogodbe in plačila države. Donatorstvo zaradi zahtev donatorjev omejuje organizacije pri določanju svojih programskih prednosti in dolgoročnih strategij. Tako se mednarodne kot tudi nacionalne nevladne organizacije sprašujejo kako se rešiti odvisnosti od donatorjev, saj si pridružujejo pravico vplivanja na projekte, ki jih podpirajo, omejujejo lahko sredstva in le redko si donatorji prizadevajo za stabilnost organizacije (Mesec, 2008).

Neprihoditne organizacije se lahko financirajo tudi preko javnih razpisov. Za organizacijo je dobro imeti osebe, ki so odgovorne za iskanje razpisov ter pisanje prijav na le-te, hkrati pa poznajo programe, razpisne pogoje, potrebno dokumentacijo in razpisne roke. Zadolženi za zbiranje sredstev v organizaciji pripravijo akcijski plan, ki vsebuje vse programe, ki jih bodo izvajali in bodo zanje potrebovali sredstva. Razpisna dokumentacija je sestavljena iz vsebinskega in finančnega dela. V prvem navedemo vsebino projekta, kdo so strokovni delavci ter njihove reference. V drugem delu pa morajo biti navedeni predvideni viri prihodkov ter odhodki. Ko se projekt zaključi je potrebno financerju oddati še poročilo o poteku programov, o morebitnih spremembah projekta, doseženih ciljih ter navsezadnje še poročilo o financah (Mesec, 2008).

Način financiranja neprihoditnih organizacij pa predstavljajo tudi certifikati, ki jih lahko v splošnem opredelimo kot potrdila, ki jih je mogoče zamenjati za neko točno določeno storitev. Z njimi je mogoče financirati proizvodnjo vseh dobrin, razen čisto javnih dobrin, ki so netekmovalne in neizključljive. Obstaja več oblik certifikatov, njihovo bistvo pa je, da nosijo neko denarno protivrednost in omogočajo potrošnjo točno določene dobrine ali storitve točno določenemu posamezniku v vrednosti certifikata. Storitveni certifikati se uporabljajo za podporo posameznikovi porabi nekaterih storitev, če omogočajo neposredno porabo, govorimo o potrošnih certifikatih, če pa omogočajo posredno porabo, govorimo o premoženjskih certifikatih. Bistvo premoženjskih certifikatov je, da povečujejo posameznikovo zmožnost potrošnje le posredno prek povečanega premoženja. Certifikati so lahko v fizični obliki, kot razni kuponi, kartice itd., ali pa v imaginarni obliki, kjer certifikat dejansko predstavlja določen uporabnik. Za

delovanje sistema financiranja s certifikati v praksi pa so zastavljena tudi določena merila, katera morajo biti izpolnjena sicer sistem ne deluje učinkovito (Pevcin, 2011).

3 JAVNI ZAVOD

Po Zakonu o zavodih (v nadaljevanju ZZ) je zavod v prvem členu opredeljen kot organizacija, ki je ustanovljena za opravljanje dejavnosti na področjih vzgoje, izobraževanja, kulture, športa, zdravstva, znanosti, socialnega, otroškega ter invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, če se le-te ne opravljajo z namenom pridobivanja dobička (Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP) , 1991).

Zakon o zavodih določa, da zavode lahko ustanovljajo domače ali tuje fizične in pravne osebe. Med ustanovitelje javnih zavodov spadajo država, občine, mesta ter druge javne pravne osebe, ki imajo zakonsko pooblastilo. Soustanovitelji pa so lahko tudi druge pravne in fizične osebe ter samoupravne narodnostne skupnosti, če ta zavod opravlja dejavnost, ki igra pomembno vlogo pri uresničevanju pravic narodnosti. Javni zavodi so ustanovljeni z namenom izvajanja že prej omenjenih javnih služb, lahko pa so ustanovljeni tudi za opravljanje dejavnosti, ki ne spadajo pod javne službe, vendar se le-te opravljajo na način in pod pogoji, ki veljajo za njih. Izvajajo lahko tudi gospodarsko dejavnost, če je njen namen, da opravlja dejavnost za katero se je zavod ustanovil. Zavod je pravna oseba, ki ima pravice, obveznosti in odgovornosti, te pa določata zakon in akt o ustanovitvi. Javnemu zavodu, ki ni pravna oseba so lahko z aktom o ustanovitvi dana v pravnem prometu določena pooblastila, ki jih lahko izvršuje v imenu ustanovitelja (Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP) , 1991).

3.1 ORGANI ZAVODA

Organi zavoda so:

- Zavod upravlja svet zavoda, ki ga sestavljajo predstavniki ustanovitelja, predstavniki delavcev zavoda ter predstavniki uporabnikov oziroma zainteresirane javnosti (starši). Naloge sveta so sprejemanje statuta in drugih splošnih aktov zavoda, sprejemanje programov dela in razvoja zavoda hkrati pa spremljanje njihovega izvrševanja, določanje finančnega načrta in sprejemanje zaključnega računa zavoda, predlaganje sprememb ali razširitev dejavnosti, dajanje ustanovitelju in direktorju predloge ter mnenja o posamičnih vprašanih ter opravlja druge z zakonom določene zadeve.
- Direktor je poslovodni organ zavoda. Njegovo delo je organiziranje in vodenje dela ter poslovanja zavoda, predstavljanje in zastopanje zavoda ter odgovarjanje za zakonitost

- delovanja zavoda. Odgovoren je tudi za strokovnost dela v zavodu, če ni z zakonom določeno drugače. Imenuje in razrešuje ga ustanovitelj, če za to ni pooblaščen svet zavoda.
- Strokovni vodja vodi strokovno delo zavoda, če je tako določeno z zakonom. Njegove naloge so določene s statutom ali pravili zavoda. Imenuje in razrešuje pa ga svet zavoda po predhodnem mnenju strokovnega sveta.
 - Naloge strokovnega sveta so obravnavanje vprašanj s področja strokovnega dela zavoda, odločanje o strokovnih vprašanjih, določanje strokovne podlage za razvoj zavoda ter programe dela, svetu zavoda, strokovnemu vodji ter direktorju podaja predloge glede organiziranosti dela in pogojev za razvoj dejavnosti. Strokovni svet lahko opravlja tudi druge z zakonom določene naloge (Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP) , 1991).

3.2 PRAVNA UREDITEV

Javni zavodi so v Sloveniji posebna statusno-pravna oblika, namenjena organiziranju pravnih oseb za izvajanje javnih služb na področjih družbenih dejavnosti. V nasprotju z zasebnimi zavodi javne zavode večinsko urejajo primerljive zakonodaje držav članic EU, a kljub temu je njihova tipologija pravne osebe neenotna in zahtevna, saj nikjer razen v Sloveniji zavodov ne urejajo splošni statusni zakoni, v ostalih državah članicah EU se zavodi urejajo s posebnimi ustanovitvenimi zakoni. Poleg splošnega zakona pa se v Sloveniji posamične vrste zavodov ureja še s področnimi zakoni, kar pa povzroča velike neenakosti v pravni urejenosti zavodov (Bohinc & Tičar, 2012).

Bohinc in Tičar (2012) sta v svojem delu poudarila razlike med pravno sposobnostjo javnega zavoda in civilno sposobnostjo javnega zavoda kot pravne osebe. Prva pomeni biti zmožen nosilec pravic in obveznosti, slednja pa pomeni celotni pravni položaj, ki ga ima nosilec pravic in obveznosti. »Pravna sposobnost je sposobnost javnega zavoda kot pravne osebe, da je udeleženec pravnih razmerij« (Bohinc & Tičar, 2012, str. 62). Poleg pravne sposobnosti spada v civilno še voljna sposobnost, ki se deli na poslovno in krivdno. Poslovna sposobnost pomeni odločati se o dejstvih, ki povzročajo pravne posledice. Krivdna sposobnost pa pomeni, da tudi pravna oseba lahko kazensko odgovarja za dejanja, ki so s pravnim redom prepovedana.

ZZ je splošni zakon in opredeljuje zakonsko ureditev zavodov v Sloveniji. Splošen pa je v tem smislu, da se ne specificira za posamezne dejavnosti javnih služb, temveč se uporablja za vse. Zavode poleg splošnega zakona urejajo še področni, ki imajo status posebnega zakona, in ki vsebujejo posebne statusnopravne določbe za posamične vrste javnih zavodov. Splošni zakon se upošteva samo takrat, ko ni v posebnih zakonih posamezno vprašanje urejeno drugače (Bohinc & Tičar, 2012).

Pravno regulacijo javnih zavodov se torej lahko razporedi na tri stopnje, prva je najsplošnejša, kot že omenjeno je to v tem primeru Zakon o zavodih in predstavlja najbolj obširen institucionalni okvir. Druga stopnja zajema številne področne zakone, ki urejajo posamične dejavnosti, financiranje, plače ter opravljanje javne službe. Tretjo stopnjo pa tvorijo ustanovitveni akti in statuti, ki jih ima vsak zavod in urejajo njegovo organizacijo, organe zavoda, njihove pristojnosti ter način odločanja in druga vprašanja, ki so pomembne vrednosti za poslovanje zavoda (Kamnar, 1999).

3.3 VIRI IN OBLIKE FINANCIRANJA

Najpomembnejši viri financiranja javnih zavodov so:

- Javni viri financiranja javne službe oziroma plačila iz proračuna države ali občin
- Nejavni viri financiranja javne službe oziroma zasebna plačila
- Tržni viri od prodaje blaga in storitev z dopolnilno dejavnostjo
- Dohodki od naložb, donacij, subvencij, daril, dediščin, najemnin itn. (Bohinc & Tičar, 2012, str. 67).

Proračun je planski akt države ali občine, ki ga sprejema parlament. Financiranje iz le-tega pa poteka na tri načine. Pri prvem načinu je vloga države najbolj neposredna, saj imamo opravka z izvajalskimi organizacijami. Med njih spadajo zavodi, ki se večinsko financirajo iz proračuna in za katere področna zakonodaja določa pravila financiranja na način, ki združuje financiranje zavodov in plačevanje programov. Najbolj tipične izvajalske organizacije so šole. Minister oblikuje standarde in normative na podlagi katerih se potem določa proračun individualnega zavoda. Drugi način je plačilo storitev javnim zavodom za opravljanje javne službe. Na enak način se financira tudi zasebni sektor, ki opravlja javno službo s koncesijo. Ministrstvo je zadolženo za določanje višine sredstev, ki jih zavodi prejmejo za izvajanje javnih programov. Preko pogodbe, ki temelji na letnem programu javne službe, so urejeni odnosi med financerjem in zavodom. Pogodba pa zajema vrsto javne službe, obseg javne službe, ceno, ki jo bo proračun plačal, ter dinamiko zagotavljanja sredstev. Tretji način proračunskega financiranja pa so dotacije. V normativnem okvirju ni postavljenih jasnih razlik med plačili storitev ter dotacijami, slednje naj bi se nanašale na specifične programe ali pa na celotno dejavnost zavoda. Z dotacijami naj bi država podpirala delovanje tistih neprofitnih organizacij, za katere se zdi, da bi to bilo potrebno, ali pa bi z njimi podpirala izvajanje konkretnih programov, ki naj bi po mnenju države dobro dopolnjevali javno službo. Prejemnik dotacijo dobi iz proračuna na podlagi pogodbe sklenjene s financerjem, višina le-te pa je določena v fiksnem znesku (Kamnar, 1999).

Temeljna dejavnost zavoda je negospodarska dejavnost, poleg te pa se lahko izvaja še gospodarska oziroma dopolnilna dejavnost. Pri gospodarski dejavnosti je pomembno poudariti,

da se lahko izvaja samo, če je njen namen, da opravlja dejavnost za katero je bil zavod ustanovljen. Dopolnilna dejavnost je torej lahko ista dejavnost, ki se izvaja v okviru javne službe, ampak presega obseg financiranja, lahko pa je druga dejavnost, ki je neposredno povezana s temeljno javno dejavnostjo. Režim opravljanja dopolnilne dejavnosti je zasebno-pravni, kar pomeni, da se izvaja tako, kot vse dejavnosti takšne vrste, ki jih opravljajo drugi subjekti na trgu, medtem ko se javne službe izvajajo v javno-pravnem režimu in so cene storitev ter blaga regulirane z zakonom po obsegu in kvaliteti. Cene storitev javnih zavodov določa ustanovitelj ali za to pristojno ministrstvo. Vrsta in obseg pa se določi z letnim delovnim programom zavoda, ki je odvisen od zmogljivosti zavoda in od trga. Pri določanju cen je pomembno upoštevati, kolikšen del cene bodo pokrivali javni viri (Bohinc & Tičar, 2012).

Nejavni viri niso tržni viri financiranja, ampak so finančna sredstva, ki so pridobljena s prodajo storitev ali blaga v okviru javne službe končnim uporabnikom. V tem primeru ni tržna dejavnost, ker je cena določena in regulirana s strani javnega subjekta, ki ima pristojnost za zagotovitev te javne službe. Temeljna razlika med omenjenima vrstama financiranja je torej v tem, kdo določa ceno in pa v preglednosti porabe javnih sredstev. Za dopolnilno dejavnost velja, da cene storitev ali blaga ne sme nikdar pokrivati stroškov na račun javne službe, saj bi to pomenilo, da je cena subvencionirana in ima prednost pred konkurenco na trgu. Primeri nejavnih virov financiranja so lahko plačila staršev za varstvo otrok v vrtcu, plačila izrednih študentov za študij na javno veljavnih programih visokošolske in univerzitetne stopnje, plačila sorodnikov za skrb starostnikov v domovih za ostarele ipd. (Bohinc & Tičar, 2012).

Po Kamnar (1999) naj bi financiranje javnih zavodov ločili na širši in ožji pomen besede. Širši pomen financiranja je razumljen kot način zagotavljanja javnih sredstev za plačilo storitev javne službe. V ožjem pomenu besede pa je financiranje javnega zavoda del njegovega poslovnega procesa.

4 CIRIUS KAMNIK

4.1 SPLOŠNA PREDSTAVITEV ORGANIZACIJE

Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik je javni zavod, ki se ukvarja z otroci ter mladostniki, ki so težje gibalno ovirani ali pa imajo različna dolgotrajna obolenja. Skrbi predvsem za izvedbo strokovne pomoči ter raznovrstnih podpornih programov, ki so namenjeni gibalno oviranim otrokom prav tako pa tudi njihovim staršem, spremljevalcem, učiteljem ter vzgojiteljem. Temeljni poudarek je na vzgojnih dejavnostih hkrati pa nudijo široko paleto aktivnosti ter prilagojenih športov in projektov s katerimi se lahko otroci ukvarjajo v prostem času. Programi, ki jih v zavodu izvajajo, so izvedeni znotraj posamičnih organizacijskih enot: osnovna šola, srednja šola, dom, zdravstvena enota ter skupne službe. V zavodu sledijo načelu interdisciplinarnosti in si prizadevajo za sodelovanje strokovnih delavcev različnih strok ter za medsebojno povezovanje posameznih enot in povezovanje z okoljem (CIRIUS Kamnik, 2017).

Vizija zavoda so elementarni cilji decentralizacije, ki predstavljajo socialno, družbeno ter ekonomsko sodelovanje oseb s posebnimi potrebami. Te cilji so oblikovali njihove strateške smernice za obdobje 2016 – 2021. Uresničujejo jih s pristopi, ki zajemajo ustvarjanje okolja za fleksibilnejše strokovno razmišljanje, uporabo nove tehnologije, opreme in programov. Stremijo k inovativnim oblikam rehabilitacije, usposabljanja, vseživljenjskega izobraževanja, pomoči otrokom, mladostnikom ter staršem. Med nove pristope spada tudi razvijanje strokovnih znanj in delitev le-teh z vsemi, ki delajo s posamezniki s posebnimi potrebami ter izdajanje strokovnih publikacij. Prizadevajo si tudi, da sodelujejo s strokovnimi in raziskovalnimi ustanovami ter univerzami pri raziskovalne in razvojnem delu. Nenazadnje pa je del njihove vizije povečati prepoznavnost Centra (CIRIUS Kamnik, 2019).

CIRIUS Kamnik ima poslanstvo, ki zajema izobraževalno in terapevtsko delo, s katerim strokovno oskrbujejo gibalno ovirane otroke in mladostnike. Delo temelji na najnovejših strokovnih spoznanjih. Poslanstvo Zavoda pa je poleg tega usmerjeno še v kvaliteto življenja otroka v njegovem domačem okolju, posledično je zato eden poglobitnih ciljev njegovega delovanja zagotavljanje blagostanja in kakovosti življenja otrok s tem, da sodeluje pri ustvarjanju ustrezne socialne in fizične infrastrukture. Zaposleni v Zavodu torej skrbijo za blagostanje otroka v času njegovega usposabljanja, hkrati pa podpirajo sodobne oblike vključevanja gibalno oviranih otrok in mladine v družbeno okolje (CIRIUS Kamnik, 2019).

4.2 ZGODOVINA

CIRIUS Kamnik, prvotno imenovan Dom invalidne mladine v Kamniku, je bil ustanovljen leta 1947. Vanj so se sprva zatekali brezdomni otroci, ki so med 2. svetovno vojno ostali brez staršev. Prvotna lokacija je bila ob sotočju Kamniške Bistrice in Nevljice, na posestvu Alojza Prašnikarja, ki je Dom tudi zgradil. Ko so leta 1941 Nemci okupirali Kamnik, so zavzeli tudi Dom in si tam uredili svoje upravne urade. Ko se je vojna leta 1945 končala, si je Rdeči križ tu uredil repatriacijsko bazo, in ko le-ta ni bila več potrebna si je ortoped prof. dr. Bogdan Breclj, ki je ustanovil Srednjo šolo za fizioterapevte ter prve rehabilitacijske ustanove, prizadeval, da bi bile sirote, ki so utrpeli poškodbe zaradi vojnih eksplozivov, ustrezno oskrbovane. Na njegovo pobudo so torej ustanovili Dom invalidne mladine v Kamniku z odločbo Ministrstva za socialno skrbstvo LRS (CIRIUS Kamnik, 2017).

»Bil je prva profesionalna rehabilitacijska ustanova v Sloveniji, ki je mlade bolnike obravnavala po sodobnih doktrinah medicinske rehabilitacije tako, da jim je nudila najnujnejšo medicinsko oskrbo in ortopedsko pomoč, fizikalno zdravljenje ter osnovno šolanje« (CIRIUS Kamnik, 2017, str. 36).

Že prvo leto delovanja Doma so uvedli program fizioterapije, saj se je kmalu pokazala potreba po le-tej. Tri leta po ustanovitvi so uvedli še splošno in ortopedsko telovadbo. Karl Repolus, tedanji hišnik, je za paraplegike izdelal prvi leseni voziček, bergle pa so izdelovali gojenci v mizarski delavnici. Pričetek logopedске službe je zaznamoval Zdravko Omerza, ki je kot predmetni učitelj iz ljubljanske gluhonemnice prišel odpravljat govorne napake. Od ustanovitve Doma pa do leta 1950, je število oskrbovancev naraslo s 46 otrok na 144 (CIRIUS Kamnik, 2017).

Leta 1951 so uvedli prvi šolski program, ko so šivalnico preuredili v krojaško delavnico ter pričeli z izvajanjem poklicnega usposabljanja, v katerem se je mladina usposabljala za kvalificirane krojače. V šolskem letu 1953/1954 so začeli še z delovno terapijo. Leto kasneje so dogradili novo šolsko zgradbo hkrati pa je tudi Dom za invalidno mladino postal vzgojno-zdravstvena-socialna ustanova za zdravstveno in poklicno usposabljanje invalidne mladine ter se uradno preimenoval v Zavod za usposabljanje invalidne mladine ali na kratko ZUIM. Širitev Zavoda je predstavljala velik pomen za njegov ugled, saj sedaj Zavod ni imel le statusa zdravstvene ustanove, temveč tudi izobraževalne (CIRIUS Kamnik, 2017).

Leto 1958 je bilo posebej zaznamovano, saj je bil ZUIM, kot edina tovrstna ustanova v Jugoslaviji, sprejet v program UNICEF. S sredstvi, ki so jih prejeli, so lahko nabavili šivalne stroje, celotno opremo za hidroterapijo ter fizioterapijo, urarsko opremo in osemsežni avto. Zaradi naraščanja števila gibalno ovirane mladine in otrok so leta 1959 organizirali sestanek, na katerem so Svet za socialno varstvo SRS, Zavod za socialno zavarovanje SRS, Svet za šolstvo SRS ter Zavod za

zaposlovanje delavcev SRS in Občinskega ljudskega odbora Kamnik odločili, da se začne pripravljati dokumentacija za novogradnjo. 5 let kasneje so zaključili z gradnjo novega Zavoda ter vse preselili na sedanjo lokacijo (CIRIUS Kamnik, 2017).

Leta 1992 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podarilo prva konja, s čimer se je začelo uvajati terapevtsko jahanje, ki je danes ena izmed poglavitnih aktivnosti Zavoda. Od leta 1993 dalje so se dijaki lahko šolali v poklicnem programu pomožne šivilje, električarja energetika, sestavljalca elektronskih sklopov, administratorja ter upravnega tehnika. Istega leta so dogradili še prizidek ter nadzidali že obstoječe objekte, pridobili pa so tudi dvigalo in samostojen šolski vhod. Leta 1997 so odprli hlev z manežo, kjer so začeli izvajati tri vrste jahalne terapije, in sicer delovno terapijo s pomočjo konj, hipoterapijo ter športno-rekreativno jahanje (CIRIUS Kamnik, 2017).

Med leti 2006 in 2008 so Zavodu dogradili ter obnovili prostore, s čimer so pridobili novo telovadnico ter modernejše opremljene prostore zdravstvenih terapij s terapevtskim bazenom vred, prav tako so pridobili nove prostore za zdravstveno nego, novo knjižnico in kuhinjo z jedilnim prostorom. Leta 2008 se je Zavod s Sklepom Vlade Republike Slovenije preimenoval in pridobil današnji naslov, ki je Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik, ali na kratko CIRIUS Kamnik (CIRIUS Kamnik, 2017).

Zavod si je prizadeval skozi vsa leta obstoja in vse do danes, da se je in se bo še naprej razvijal kot center za pomoč gibalno oviranim otrokom in mladostnikom v okviru vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih, terapevtskih ter športno rekreativnih programov. Z že obstoječimi in tudi novimi programi omogoča usposabljanje teh posameznikov za neodvisno življenje, za nadaljnji študij, za poklic, široko socialno vključevanje ter za kvalitetno preživljanje prostega časa (CIRIUS Kamnik, 2017).

4.3 DELOVANJE

CIRIUS Kamnik deluje na dveh področjih, in sicer na vzgojno-izobraževalnem ter zdravstvenem področju.

Center izvaja naslednje dejavnosti na vzgojno-izobraževalnem področju:

- Osnovnošolsko izobraževanje: za učence so pripravljene veljavni prilagojeni programi vzgoje in izobraževanja, ki zajemajo individualne potrebe vsakega učenca in tudi posebnosti celotne skupine. Združujejo strokovno znanje ter izkušnje z sodelovanjem pedagoških, zdravstvenih in drugih strokovnih delavcev, tako k pouku vključujejo tudi logopede, vzgojitelje, fizioterapevte ter delovne terapevte. Učenci se lahko udeležujejo tudi mnogo interesnih dejavnosti, ki jih zajemajo razni športni, naravoslovni in tehniški

dnevi, šole v naravi, ekskurzije ter naravoslovni tabori. Temeljni cilj je, da se otroci naučijo komunikacijskih spretnosti, da se vključujejo v širše socialno okolje, da pridobijo osnovna znanja ter samostojnost na vseh področjih življenja.

- Srednješolsko poklicno in strokovno izobraževanje: nudijo prilagojene izobraževalne programe glede na posebne potrebe dijakov, za vsakega posameznika je pripravljen individualiziran program dela. Imajo tudi možnosti usmeritve, in sicer elektro in računalniško smer ter administrativno in ekonomsko smer. Dijaki se lahko tudi udeležujejo ekskurzij, letnih taborov, raznih delavnic ter športnih in kulturnih aktivnosti. Učitelji pri svojem delu sodelujejo z logopedi, fizioterapevti, delovnimi terapevti, socialnimi delavci, zdravniki ter psihologi.
- Drugo vzgojno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje: izvajajo seminarje iz področja ravnanja in dela z gibalno oviranimi otroki in mladostniki za strokovne delavce iz drugih javnih zavodov, ki se srečujejo s tako populacijo.
- Dejavnost dijaških in študentskih domov: v domovih delujejo vzgojitelji, negovalke, spremljevalci ter drugo zdravstveno osebje. Dom jim ponuja prilagojene osebne prostore za gibalno ovirane in skupne prostore, kjer se izvajajo različne dejavnosti. Nudi jim ustrezno dietno prehrano ter skrbi, da so zadovoljene vse osnovne življenjske potrebe gibalno oviranih. Vzgojitelji veliko časa namenijo posamičnemu delu z vsakim mladostnikom, tako da vsakodnevno spremljajo počutje, pomagajo posameznikom v njihovih osebnih stiskah ter vedenjskih odklonih. Vzgojitelji v svojih vzgojnih skupinah prirejajo razne aktivnosti v katerih se mladostniki učijo socialnih veščin in odnosov. V skupinah obravnavajo tudi različne aktualne teme, kot so medsebojni odnosi, problemi odraščanja, sprejemanje gibalne oviranosti, itn.
- Mobilna služba: izvaja vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v rednih šolah. CIRIUS Kamnik razpolaga s strokovnim kadrom, ki pomaga gibalno oviranim ter dolgotrajno bolnim otrokom po celi Sloveniji (CIRIUS Kamnik, 2017).

Na področju zdravstva pa se izvajajo naslednje dejavnosti:

- Ambulantna dejavnost: področji izvedbe zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov v okviru osnovne zdravstvene dejavnosti sta kurativna (zdravljenje akutnih bolezni in akutnih poslabšanj kroničnih bolezni, redni kontrolni pregledi in zdravljenje kroničnih bolezni, oblikovanje programa potrebnih preiskav in sodelovanje s specialisti ter osebnim zdravnikom) ter preventivna (sistematski pregledi, obvezna cepljenja po programu cepljenja, zdravstvena vzgoja, itd.) storitev. Izvajajo pa tudi specialistično ambulantno dejavnost, katera zajema štiri področja, in sicer fiziatrično ambulanto, ortopedsko ambulanto, nevrološko ambulanto ter psihiatrično ambulanto.

- Zdravstvena nega in oskrba: je ključni del zdravstvene dejavnosti, prepleta pa se tudi z ostalimi dejavnostmi v Zavodu. Temeljni cilji so zagotovljena strokovnost, kontinuiteta, racionalnost, učinkovitost ter kvaliteta zdravstvene nege gibalno ovirane in kronično bolne mladine ter otrok. Najbolj znani so po izvedbi zdravstvene nege v izobraževalnem procesu, po izvedbi zdravstvene nege gibalno oviranih in kronično bolnih otrok ter mladostnikov z inkontinenco, po skrbi za oralno zdravje, po programu preprečevanja nastanka ran zaradi pritiska ter po zdravstveno-vzgojnem delu z gibalno ovirano mladino v skrbi za zdravo spolnost.
- Medicinska rehabilitacija: temeljni cilj je usposabljanje otrok in mladostnikov za prenos naučenih aktivnosti iz teorije v prakso, torej iz terapije v vsakdanje življenje. Specialna področja fizioterapije, ki jih izvajajo so hipoterapija, učenje plavanja, igralno-terapevtske ure, šola dobre drža, svetovanje in izvajanje terapij v mobilni službi, pregledi specialistov ortopedov in fiziatra ter terapija s pomočjo psa. Že prej omenjena hipoterapija je posebna vrsta fizioterapije, ki se izvaja kot dodatna oblika s katero nadgrajujejo osnovno fizioterapijo in je predpisana s strani zdravnika specialista. Pri tej obliki rehabilitacije konj služi kot terapevtsko sredstvo za prenos gibanja v koraku. S konjevega hrbta se dražljaji nihanja prenašajo na pacienta ter so podobni gibanju človeške medenice med hojo. Plavanje po Hallwickovem konceptu je način učenja plavanja ter samostojnosti v vodi. Plavalci se naučijo kontrolirati dihanje ter rotacijo okoli vseh telesnih osi. Cilj je naučiti otroka nadzirati lastno gibanje. Z igralno-terapevtskimi urami se otrok uči skozi igro in pridobiva nove čutno-gibalne izkušnje, zato se tudi igro dojema kot otrokovo delo. Terapija s pomočjo psov pa je ciljno usmerjeno posredovanje, pri katerem je pes motivator za delo, podpora pacientu, medij in njegov družabnik. Z delovno terapijo pa otrokom pomagajo razvijati čutno-gibalne, kognitivne in praktične izkušnje pri delu, vsakodnevnih dejavnostih in v posameznikovih osebnih interesih.
- Klinično psihološka dejavnost: vključuje socialno in psihološko službo. V socialni službi igrajo pomembno vlogo socialni delavci, ki predstavljajo povezavo med družino in oskrbovancem, saj skrbijo za stik s starši in zunanjimi ustanovami. Socialni delavec svetuje tako staršem kot otrokom glede vključitve v okolje in jim je v pomoč pri urejanju socialno-varstvenih pravic. Psihološka služba pa je ključnega pomena, saj problemi z gibalno oviranostjo in kronične bolezni s seboj prinesejo tudi psihične težave in so velika življenjska preizkušnja za celotno družino. Naloga psihologa je redno spremljanje otrokovega psihičnega razvoja, hkrati pa mu tudi nudi oporo, mu svetuje in se z njim pogovarja (CIRIUS Kamnik, 2017).

Programi zdravstvene dejavnosti so namenjeni dopolnjevanju in izboljševanju možnosti šolanja in usposabljanja za vse otroke in mladostnike, tudi tiste s težjimi oblikami gibalne oviranosti ter z več zdravstvenimi abnormalnostmi (CIRIUS Kamnik, 2017).

Med drugim CIRIUS Kamnik predstavlja tudi priložnost za izobraževanje za zdravnike v sklopu kroženja med specializacijo fizikalne in rehabilitacijske medicine ter pediatrije, za študente zdravstvene nege, delovne terapije, logopedije, fizioterapije in psihologije ter za dijake srednjih zdravstvenih šol, ki lahko v Centru opravljajo prakso in izpopolnijo svoja znanja pri delu z gibalno oviranimi otroki in mladostniki. Mesto za izobraževanje je tudi za socialne oskrbovalce, osebne asistente, druge zdravstvene delavce ter strokovne delavce, ki jih zanima delo s konji in terapevtsko jahanje (CIRIUS Kamnik, 2017).

5 FINANCIRANJE CIRIUS KAMNIK

5.1 VIRI IN OBLIKE FINANCIRANJA

Zavod pridobiva sredstva za delovanje iz več virov. Najpomembnejši vir je financiranje iz javnih financ. Mednje spadajo sredstva s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, sredstva iz naslova Zavoda za zdravstveno zavarovanje (v nadaljevanju ZZS), sredstva iz občinskega proračuna ter sredstva iz Evropskih socialnih skladov. MIZŠ predstavlja največji vir sredstev in jim jih zagotavlja za plače, nadomestila plač in prispevke, materialne in oskrbne stroške, stroške za prevoze učencev in dijakov Zavoda ter sredstva za investicijsko vzdrževanje. Sredstva so zagotovljena v skladu s potrjeno sistematizacijo delovnih mest ter pravilnikom o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami. Drugi največji vir financiranja predstavljajo sredstva pridobljena s strani ZZS s katerim imajo sklenjeno pogodbo in na podlagi le-te zaračunavajo oskrbnine za opravljene zdravstvene storitve. Tretji vir prihodkov predstavljajo prispevki staršev in učencev, mednje spadajo plačila za razna letovanja, izlete, prevoze, šolski in učbeniški sklad ter podobno. Naslednji so prihodki pridobljeni na trgu oziroma njihova pridobitna dejavnost, v primeru CIRIUS Kamnik so to sredstva od oddajanja prostorov, bazena, telovadnice, nastanitve in tako naprej. Sledijo sredstva iz Evropskih socialnih skladov in MIZŠ za izvajanje raznih projektov Zavoda. Na koncu pa so še donacije pravnih in fizičnih oseb ter drugi prihodki, med katere sodijo nenamenske donacije, prejete odškodnine in drugi izredni prihodki (CIRIUS Kamnik, 2019).

5.2 ANALIZA LETNIH POROČIL

Analiza je bila opravljena na podlagi podatkov letnih poročil CIRIUS Kamnik, ki so javno dostopna na spletni strani AJPES. V spodnjih tabelah je prikazana bilanca stanja ter prihodki in odhodki Zavoda v obdobju treh let, od 2017 do 2019.

Iz tabele 2 je razvidno, da so se sredstva Zavoda iz leta v leto manjšala. V treh letih so se zmanjšala za 711.720 EUR. Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju zajemajo zemljišča, zgradbe, opremo ter vrednost računalniških programov. Vrednost sredstev se je zaradi odpisa opreme in računalniških programov zniževala v prikazanem obdobju. Med kratkoročna sredstva aktive pa pretežno spadajo terjatve do neposrednih proračunskih uporabnikov države (resorno ministrstvo ZZS) in občin (dolžniki zaradi plačila prevoznih stroškov za otroke in mladostnike). Med kratkoročnimi sredstvi se izkazujejo tudi terjatve do kupcev (staršev, zunanjih najemnikov prostorov). Prav tako so se zmanjšale tudi obveznosti do virov sredstev (pasiva), in sicer zaradi zmanjšanja lastnih virov ter dolgoročnih obveznosti, ki so se v obdobju treh let zmanjšali za

846.404 EUR oziroma približno 8 %. Obveznosti do virov sredstev so se zmanjšale zaradi odpisa nekaterih osnovnih sredstev in prodaje opreme (bela tehnika, vozilo), ki ni bila v uporabi, bila pa je v lasti Centra.

Tabela 2: Bilanca stanja CIRIUS Kamnik v obdobju 2017-2019 (v EUR)

Naziv	2017	2018	2019
SREDSTVA	12.211.013	11.868.254	11.499.293
A) dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju	10.822.592	10.578.102	10.327.197
B) kratkoročna sredstva; razen zalog in aktivne časovne razmejitev	1.383.675	1.287.175	1.169.660
C) zaloge	4.746	2.977	2.436
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	12.211.013	11.868.254	11.499.293
D) kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitev	1.001.216	1.057.773	1.135.900
E) lastni viri in dolgoročne obveznosti	11.209.797	10.810.481	10.363.393

Vir: AJPES (Letno poročilo CIRIUS Kamnik 2017-2019)

CIRIUS Kamnik se pretežno financira s prihodki iz javnih financ, ki znašajo približno 95 % vseh prihodkov od poslovanja. Med ostale prihodke za izvajanje javne službe spadajo plačila staršev za letovanja, izlete, plačila staršev za prevoze, plačilo obrokov hrane, izobraževanje odraslih, plačila učbeniškega in šolskega sklada itd. in skupaj z namenskimi donacijami predstavljajo približno 1,8 % prihodkov od poslovanja. Med prihodke od tržne dejavnosti pa, kot že omenjeno spadajo najem bazena, telovadnice, plačilo za nastanitev, fizioterapije za zunanje uporabnike in podobno. Iz tabele 3 je razvidno, da so se iz leta v leto prihodki večali, prav tako pa odhodki, saj se je povečalo število otrok in mladostnikov v Zavodu. Prihodki, ki jih MIZŠ zagotavlja Zavodu za pokrivanje stroškov dela, so se v letu 2018 glede na leto prej zvišali za 7,13 %. Povišanje prihodkov se nanaša na plače zaposlenih, prevoz na delo ter prehrano, saj so zaradi povečanja števila otrok ter njihovih potreb zaposlili več delavcev. Prav tako so se povišali prihodki od ZZS za opravljene zdravstvene storitve. ZZS zagotavlja Centru sredstva za oskrbne dneve otrok in mladostnikov, ki so vključeni na podlagi odločbe o vključitvi. Pridobljena sredstva so torej odvisna od števila vpisanih otrok in mladostnikov. V primeru več vpisanih otrok so tudi sredstva pridobljena s strani ZZS višja. Sredstva ZZS so v letu 2018 predstavljala približno 23 % prihodkov iz javnih financ. Zaradi večjega vpisa na interni obliki usposabljanja so se povišali tudi oskrbni, materialni in storitveni stroški (CIRIUS Kamnik, 2018).

Prihodki za pokrivanje stroškov dela so se v letu 2019 glede na leto prej zvišali za 450.884 EUR, zaradi sprejetja Aneksov h Kolektivnim pogodbam o postopnem dvigovanju osnovnega plačnega razreda. Posledično so se povečala tudi sredstva za regres za letni dopust in prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Za izvajanje raznih projektov za gibalno ovirane otroke in mladostnike, prejemajo sredstva iz proračuna Evropske unije ter državnega proračuna, za katera so v letu 2019 prejeli 148.254 EUR (CIRIUS Kamnik, 2019).

Tabela 3: Izkaz prihodkov in odhodkov CIRIUS Kamnik v obdobju 2017-2019 (v EUR)

Naziv	2017	2018	2019
A) PRIHODKI OD POSLOVANJA	7.277.252	7.746.502	8.395.259
1. prihodki iz javnih financ	6.909.744	7.406.096	8.070.269
2. prihodki za izvajanje javne službe-ostali	119.772	128.614	124.005
3. prihodki od donacij	24.871	9.531	3.511
4. prihodki pridobljeni na trgu	222.865	202.262	197.474
B) FINANČNI PRIHODKI	0	0	77
C) DRUGI PRIHODKI	1.334	16.171	1.157
Č) PREVREDNOTOVALNI PRIHODKI	0	0	0
D) CELOTNI PRIHODKI	7.278.587	7.762.674	8.396.493
E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	1.491.410	1.634.256	1.669.250
1. stroški materiala	453.312	464.175	506.178
2. stroški storitev	1.038.098	1.170.081	1.163.072
F) STROŠKI DELA	5.552.715	6.033.975	6.638.861
G) AMORTIZACIJA	38.115	40.856	49.146
H) REZERVACIJE	0	0	0
J) DRUGI STROŠKI	6.844	2.100	1.109
K) FINANČNI ODHODKI	13	7	43
L) DRUGI ODHODKI	0	0	0
M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	0	371	0
N) CELOTNI ODHODKI	7.089.097	7.711.565	8.358.409
O) PRESEŽEK PRIHODKOV	189.490	51.109	38.084
P) PRESEŽEK ODHODKOV	0	0	0

Vir: AJPES (Letno poročilo CIRIUS Kamnik 2017-2019)

5.3 PROBLEMATIKA CIRIUS KAMNIK

V obdobju 2016-2021 so si zadali, da bodo razvili infrastrukturo Centra za izvajanje njihove osnovne dejavnosti. Zaradi povečanja števila vpisov v posebni program vzgoje in izobraževanja (v

nadaljevanju PPVIZ) se srečujejo s prostorskimi težavami za izvajanje tega programa. V zadnjih dveh letih so prilagodili tri prostore, ki niso primerni za izvajanje programa, hkrati pa je Center izgubil prostore, ki so jih potrebovali za svoje normalno delovanje. Trendi naraščanja števila otrok v PPVIZ kažejo, da se bodo trenutne razmere za izvajanje programa še krepko poslabšale in navsezadnje lahko privedejo do tega, da izvajanje PPVIZ ne bo več mogoče (CIRIUS Kamnik, 2019).

Na voljo sta dve rešitvi za izpolnitev prostorskih potreb. Prva možnost je izvedba dozidave, nadzidave ter rekonstrukcije že obstoječe stavbe, druga možnost pa je gradnja novega objekta, ki bi se navezoval na obstoječi stavbni kompleks zavoda. V primeru rekonstrukcije obstoječe stavbe bi bil v času gradnje motena izvedba programov v obstoječih prostorih, kar bi še povečalo prostorsko stisko in okrnilo normalno delo, zato se je vodstvo zavoda odločilo za dograditev novega objekta.

Novi prostori morajo biti zasnovani kot funkcionalna celota, v kateri bodo lahko otroci brez transferov po drugih delih zgradbe aktivno preživeli ves čas dneva in se vključevali v večino dejavnosti, ki jih imajo v programu (vzgoja, izobraževanje, nekatere terapevtske obravnave, osebna nega, hranjenje, igra, počitek, idr.).

Osnovne smernice za izdelavo projekta za gradnjo prizidka, namenjenega izvajanju programa PPVIZ so naslednje:

- Za izpolnitev prostorskih potreb je potrebna gradnja novega, namensko zasnovanega prizidka, ki se navezuje na obstoječi stavbni kompleks zavoda.
- Objekt mora biti zasnovan tako, da omogoča povezavo, brez ovir za gibalno ovirane osebe s odprtim hodnikom v zgornji etaži obstoječe telovadnice.
- Predmet urejanja je tudi ureditev obstoječega odprtega hodnika v objektu telovadnica v notranji prostor.
- Vsi prostori, vključno s streho objekta morajo biti dostopni z invalidskimi vozički (predvidi se večje dvigalo, zaželeno so klančine namesto stopnic).
- V prizidku se bo izvajal program za predvidoma 40 otrok z gibalno oviranostjo, z motnjo v duševnem razvoju in z drugimi težavami, ki bodo razporejeni v 6 starostnih (razvojnih) skupin (4 do 7 oseb na skupino). Njihov starostni razpon je od 6 do 26 let. Normativ za prvo stopnjo je 5 otrok, za drugo stopnjo 6 otrok ter tretja, četrta, peta in šesta stopnja je normativ sedem otrok.
- V prizidku bo hkrati izvajalo dejavnosti do 15 zaposlenih sodelavcev.
- Funkcionalni del prizidka vsebuje dve etaži, skupaj vsaj 800 m².
- Rešitev mora predvideti pokriti uvoz za potrebe dostave otrok (možnost dostave z osebnimi vozili in kombiji).

- Opcijsko mora naloga obravnavati ureditev skladiščnih prostorov v kleti objekta.
- V pritličju se predvidevajo vsaj tri učilnice minimalne površine 60 m² in v nadstropju vsaj tri učilnice površine 70 m².
- Učilnice v posameznem nadstropju mora biti mogoče združiti v en večji prostor.
- Spremljajoči prostori, ki so potrebni v vsaki etaži: vsaj tri sobe za počitek s po tremi posteljami, previjalnica s kopalnico ter straniščem, vsaj dvoje stranišč za otroke ter dvoje stranišč za zaposlene in še kuhinjo za samostojno pripravo obrokov otrok in mladostnikov.
- V eni od etaž mora biti skupna soba (pisarna) za timske sestanke osebja s čajno kuhinjo.
- Del povezovalnega hodnika (140 m²) se lahko izrabi za garderobo za otroke in osebje ter shranjevanje pripomočkov.
- Za dejavnosti na prostem se bo uredila velika terasa nad malo telovadnico in streha novo zgrajenega objekta.
- Novogradnja lahko sega do dovozne ceste, predmet ureditve ni zagotovitev nadomestnih parkirišč, ta se bodo zagotovila na asfaltiranem igrišču na zahodni strani kompleksa (Bonorum, d.o.o., 2019).

Po ocenah strokovnjakov je za izvedbo gradnje nove infrastrukture potrebnih od cca. 1.500.000 EUR do 2.500.000 EUR. Tako znaten znesek je praktično nemogoče pridobiti z donacijami, ki so alternativna možnost tržni dejavnosti. S tržno dejavnostjo bi to vsoto lahko pokrili šele v desetih do petnajstih letih. Zato potrebujejo sredstva ustanovitelja ter glavnega financerja MIZŠ. Problem je pridobiti sredstva MIZŠ, saj Center ni edina ustanova, ki potrebuje obnovo oziroma razširitev obstoječe infrastrukture. Državni proračun ni sposoben zagotavljati zadostnih sredstev za obnovo vseh objektov vzgoje in izobraževanja v državi, zato ima izdelane prioritete po katerih deli sredstva posameznim zavodom.

Ena izmed temeljnih težav pridobivanja sredstev je, da Center ni imel ustrezne dokumentacije, ki bi izkazovala jasno namero po dograditvi infrastrukture. Težavo predstavlja torej tudi obsežna birokracija, ki zaradi zapletenih postopkov pridobitve dovoljenj podaljšuje proces. Druga težava je, da mora MIZŠ gradnjo takega objekta umestiti v svoje načrte ter zagotoviti potrebna sredstva, kar pa ne gre čez noč. Ob tem je treba upoštevati tudi dejstvo, da je bila zadnja večja dograditev Centra končana šele v letu 2008. Poleg sredstev, ki bi jih zagotovil MIZŠ, bi moral Center sodelovati tudi z delom lastnih sredstev, ki pa jih do tega trenutka ni bil sposoben zagotoviti. Center sam ni zmožen zagotoviti sredstev, MIZŠ pa je dal prednost drugim projektom, zato v obdobju 2016-2021 te infrastrukture ne bodo mogli zgraditi. Zaradi teh finančnih težav so morali gradnjo preložiti na naslednjo petletno obdobje. Izvajanje programa PPVIZ je zaradi premajhne prostorske kapacitete močno okrnjeno, saj program nima svojih prostorov, zato gostujejo v manjših in neustreznih prostorih. Razredi so prenatrpani, kar posledično vpliva na kakovost izvedbe programa.

Center je vrsto let svojo osnovno dejavnost pokrival iz tržne dejavnosti, vzrok za to pa je bila velika poraba energije, predvsem ogrevanja. Prostori so zaradi populacije gibalno oviranih otrok in mladostnikov ogrevani na 24°C, kar je nadpovprečna temperatura za ogrevanje šolskih prostorov, saj otroci z gibalno oviranostjo zaradi mirovanja potrebujejo višjo temperaturo prostorov v katerih se zadržujejo, vzdrževati in ogrevati pa je potrebno tudi terapevtski bazen. Posledično sredstev pridobljenih s tržno dejavnostjo ni bilo mogoče porabiti za nadstandardne dejavnosti oziroma za nove projekte. S spremembo vira ogrevanja so se stroški energentov znižali do te mere, da so sredstva pridobljena s strani MIZŠ zadoščala za njihovo pokritje.

Morali bi sistematično pristopiti k reševanju omenjene problematike, pripraviti ustrezne načrte in pridobiti vsa soglasja ter gradbeno dovoljenje za graditev objekta, hkrati pa voditi razgovore na MIZŠ za pridobitev potrebnih sredstev, da bi jih ministrstvo pravočasno uvrstilo med prioritete naloge in realiziralo novogradnjo v obdobju treh let.

Med alternativne rešitve pa bi lahko uvrstili še pridobivanje sredstev z donacijami, čeprav je z leti težko pridobiti večje količine sredstev, pa bi še vseeno lahko z raznimi dobrodelnimi dogodki, kot so dobrodelni koncerti, prodajna razstava doniranih umetniških del, dobrodelni športni dogodki itd., zbrali vsaj nekaj sredstev in s tem pokazali več samoiniciative na tem področju.

Druga alternativna možnost gradnji novega objekta pa bi bil najem ustreznih prostorov v bližnji okolici Centra. S tem bi se izognili stroškom z novogradnjo, prostori pa bi bili lahko hitro na razpolago, saj bo gradnja novega objekta gotovo trajala nekaj let. Seveda pa se ob tem pojavlja vrsta drugih dilem in težav, ki so povezane z ustreznostjo prostorov, potrebnimi prilagoditvami, stroški najema, težavami z izvedbo programov na drugi lokaciji, vključevanje v matično vzgojno in izobraževalno delo, prehrana učencev, itd.

6 PRIMERJAVA S CIRIUS VIPAVA

Javni zavod CIRIUS Kamnik bomo primerjali s sorodno organizacijo CIRIUS Vipava. To organizacijo smo izbrali, ker je programsko zelo sorodna s CIRIUS Kamnik. Razlikujeta se le v tem, da ima CIRIUS Vipava razvojni vrtec, ki ga CIRIUS Kamnik nima, le-ta pa ima srednješolske programe, ki jih v Vipavi nimajo. Torej gre za razlike v starostni strukturi obravnavane populacije in s tem različnih pristopov k delu, ampak v osnovi se ukvarjata z isto dejavnostjo. S primerjavo torej želimo ugotoviti, kako velike so lahko razlike oziroma podobnosti med delovanjem in financiranjem dveh sorodnih pravno-organizacijskih oblik, ki se ukvarjata z dejavnostjo izobraževanja ter usposabljanja gibalno oviranih otrok in mladine, v različnih okoljih Slovenije.

6.1 PREDSTAVITEV ORGANIZACIJE CIRIUS VIPAVA

Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava, ali krajše CIRIUS Vipava, je ustanova, ki opravlja javno službo izobraževanja in usposabljanja otrok ter mladostnikov, ki so gibalno ovirani, imajo motnje v duševnem razvoju ali imajo posebne potrebe (CIRIUS Vipava, 2019).

Zavod je ustanovila Vlada Republike Slovenije leta 1965, istega leta so bili tudi sprejeti prvi učenci s posebnimi potrebami. Prvotno je bil poimenovan Vzgojni zavod Janka Premrla Vojka, leta 2008 pa so po sprejetju sklepa Vlade dobili današnje ime (CIRIUS Vipava, 2019).

Poleg vzgojno-izobraževalne dejavnosti Zavod opravlja tudi dejavnost institucionalnega varstva z nastanitvijo za otroke in mladostnike, ki imajo posebno potrebe. Ta dejavnost zajema vse oblike pomoči, ki nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcije doma, v smislu bivanja, organizirane prehrane ter varstva. V Zavodu pa izvajajo tudi zdravstveno dejavnost, kot javno službo, ki temelji na zdravstveni pogodbi med Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije in CIRIUS-om Vipava (CIRIUS Vipava, 2019).

Zavod izvaja prilagojene programe:

- za predšolske otroke,
- osnovno šolo z nižjim izobrazbenim standardom,
- posebno vzgojo in izobraževanja,
- vzgojni program,
- podaljšano bivanje,
- izvajanje dodatne strokovne pomoči (mobilna služba),
- vzgojno-izobraževalni programi v bolnišnici v Stari Gori,

- ter druge programe s področja terapijskega in zdravstveno-negovalnega področja (CIRIUS Vipava, 2019).

6.2 ANALIZA LETNIH POROČIL

Med dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju so uvrščene vrednosti računalniških programov, zemljišče, zgradbe in oprema za opravljanje dejavnosti. MIZŠ jim je v letu 2019 sofinanciralo projekt SIO 2020 za nakup računalniške opreme v višini 2.955 EUR in licenc v višini 1.577 EUR. Financiralo je tudi kuhinjsko opremo in drobni inventar ob prenovi le te v višini 155.938 EUR. S strani ZZS je bil sofinanciran nakup nove likalne mize za olajšanje dela zaposlene. Za potrebe mobilne službe pa jim je MIZŠ dalo v last hibridni avto v vrednosti 21.410 EUR. Ostalo nabavljeno opremo in drobni inventar so financirali iz sredstev donacij in lastnih sredstev (CIRIUS Vipava, 2019).

Iz tabele 4 je razvidno, da so se sredstva v treh letih povečala za 273.061 EUR. Povečala so se predvsem iz naslova terjatev do državnih organov, kamor so uvrščene terjatve iz naslova izstavljenih računov ZZS-ju, terjatve do vrtcev za izvajanje dodatne strokovne pomoči in terjatve do MIZŠ, ki pa predstavljajo sredstva za plače in prispevke ter nadomestila, prevoz na delo in regresirano prehrano. Terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta oziroma terjatve do državnih organov spadajo pod kratkoročna sredstva (CIRIUS Vipava, 2019).

Prav tako pa so se jim v letu 2019 v pasivi povečale kratkoročne obveznosti, pretežno zaradi povečanega števila zaposlenih glede na leto 2018, torej povečale so se obveznosti do zaposlenih (plače) (CIRIUS Vipava, 2019).

Tabela 4: Bilanca stanja CIRIUS Vipava v obdobju 2017-2019 (v EUR)

Naziv	2017	2018	2019
SREDSTVA	2.268.642	2.293.864	2.541.703
A) dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju	1.666.121	1.567.616	1.561.852
B) kratkoročna sredstva; razen zalog in aktivne časovne razmejitve	586.001	708.967	960.949
C) zaloge	16.520	17.281	18.902
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	2.268.642	2.293.864	2.541.703
D) kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve	457.668	486.863	621.106
E) lastni viri in dolgoročne obveznosti	1.810.974	1.807.001	1.920.597

Vir: AJPES (Letno poročilo CIRIUS Vipava 2017-2019)

Prihodki od poslovanja CIRIUS Vipava so v obdobju treh let, od 2017 do 2019, narasla za kar 1.496.825 EUR. Prav tako kot CIRIUS Kamnik tudi CIRIUS Vipava prejema večinski del sredstev iz javnih financ, ki so se v obravnavanem obdobju povišala na račun spremenjene plačne politike. Opazimo lahko, da so ostali prihodki za izvajanje javne službe CIRIUS Vipava višji v primerjavi s CIRIUS Kamnik in predstavljajo drugi največji vir financiranja. Iz tabele 4 je razvidno, da so se stroški blaga, materiala in storitev povišali za 50 %, glavnina stroškov zajema nabavo delovne obleke ter drugega potrošnega materiala. V letu 2019 so se jim povečali tudi stroški storitev, saj so prenovili kuhinjo, kotlovnico in hodnike hkrati pa so še izvedli strokovna izobraževanja planirana iz prejšnjih let.

Tabela 5: Izkaz prihodkov in odhodkov CIRIUS Vipava v obdobju 2017-2019 (v EUR)

Naziv	2017	2018	2019
A) PRIHODKI OD POSLOVANJA	3.940.261	4.372.783	5.437.086
1. prihodki iz javnih financ	3.663.332	4.103.286	5.012.463
2. prihodki za izvajanje javne službe-ostali	214.807	238.796	408.228
3. prihodki pridobljeni na trgu	87.337	102.375	86.988
B) FINANČNI PRIHODKI	1	0	2.590
C) DRUGI PRIHODKI	25.213	71.674	13.585
Č) PREVREDNOTOVALNI PRIHODKI	0	0	1.414
D) CELOTNI PRIHODKI	3.965.475	4.444.457	5.454.675
E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	530.799	588.682	1.055.548
1. stroški materiala	260.273	267.822	287.600
2. stroški storitev	270.526	320.860	767.948
F) STROŠKI DELA	3.432.260	3.712.354	4.243.595
G) AMORTIZACIJA	22.106	57.964	50.665
H) REZERVACIJE	0	0	0
J) DRUGI STROŠKI	5.356	7.193	7.086
K) FINANČNI ODHODKI	22	1.954	10
L) DRUGI ODHODKI	9	3.524	319
M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	2.026	3.042	15.087
N) CELOTNI ODHODKI	3.992.578	4.374.713	5.372.310
O) PRESEŽEK PRIHODKOV	0	69.744	82.365
P) PRESEŽEK ODHODKOV	27.103	0	0

Vir: AJPES (Letno poročilo CIRIUS Vipava 2017-2019)

6.3 PRIMERJAVA OBEH ORGANIZACIJ

CIRIUS Kamnik smo primerjali s sorodno organizacijo CIRIUS Vipava, ki prav tako deluje kot javni zavod in se ukvarja z enako dejavnostjo. Izvajata približno enake programe, s to razliko, da imajo v CIRIUS Vipava vrtec, ki ga v Kamniškem Zavodu ni, le-ta pa ima programe srednje šole, ki jih v Vipavi ne izvajajo. Zanimalo nas je ali sorodni zavodi v Sloveniji delujejo po istem principu oziroma je le-ta različen. To smo ugotavljali s primerjavo obravnavanih parametrov.

Celotni prihodki CIRIUS Kamnik so v letu 2019 znašali 8.396.493 EUR, medtem ko so celotni prihodki CIRIUS Vipava znašali 5.454.675 EUR, kar predstavlja 2.959.407 EUR razlike med obema zneskoma. Razlika v obeh zneskih je logična, saj je CIRIUS Kamnik večja organizacija - imajo več zaposlenih, večje število oskrbovancev, itd. Razmerje je prikazano v tabeli 6. Obe organizaciji se pretežno financirata iz javnih financ, glavni vir financiranja pa je iz naslova MIZŠ, torej iz državnega proračuna, ki jim največji delež sredstev nameni za stroške plač zaposlenih. Natančneje smo primerjavo za ta vir financiranja naredili v nadaljevanju. V obeh organizacijah so se celotni stroški višali sorazmerno v obravnavanem obdobju, saj se je tudi v obeh zavodih povečalo število zaposlenih zaradi večjega števila oskrbovancev, hkrati pa se je spremenila tudi plačna politika.

Drugi največji vir financiranja v CIRIUS Kamnik, kot že omenjeno predstavljajo prihodki pridobljeni na trgu, v CIRIUS Vipava pa so to ostali prihodki za izvajanje javne službe, prihodki od tržne dejavnosti v Vipavi predstavljajo tretji največji vir financiranja. Najmanjši vir financiranja pa predstavljajo v obeh organizacijah finančni prihodki, prevrednotovalni prihodki, donacije in drugi prihodki med katere spadajo prejete odškodnine, nenamenske donacije ter drugi izredni prihodki. Po opravljeni primerjavi lahko vidimo, da ni velikih razlik v virih financiranja obeh javnih zavodov, razen seveda v številkah, ki pa so zaradi razlik v velikosti organizacij višje v CIRIUS Kamnik.

Tabela 6: Razmerje med številom zaposlenih in številom oskrbovancev v obeh javnih zavodih v letu 2019

Organizacija	Št. zaposlenih	Št. oskrbovanih otrok	Indeks
CIRIUS Kamnik	246	212	1,16
CIRIUS Vipava	184	148	1,24

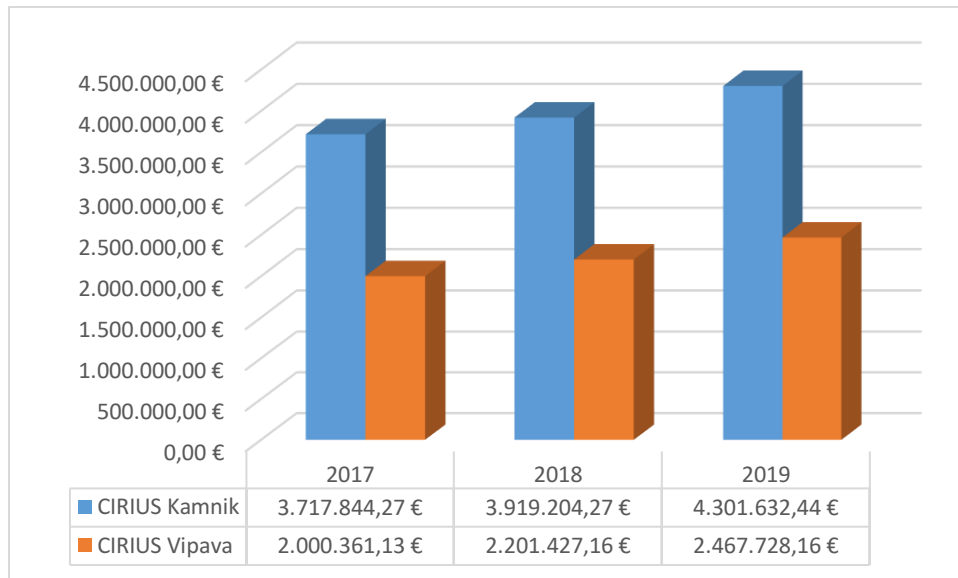
Vir: AJ PES (Letno poročilo Vipava 2019 in Publikacija CIRIUS Kamnik 2019/2020)

Iz zgornje tabele je razvidno, da je število zaposlenih na učenca v Vipavi nekoliko višje kot v CIRIUS Kamnik vendar v obeh primerih zelo visoko. To izhaja iz narave dela s populacijo globalno oviranih otrok, saj vsak tak otrok potrebuje veliko osebnega pristopa, pomoč pri oblačenju, hranjenju, negi, terapijah. Nekoliko višje število zaposlenih na enega otroka v CIRIUS Vipava lahko razložimo z dejstvom, da morajo biti nekatere ključne funkcije v zavodu kadrovske pokrite

ne glede na to, koliko oskrbovancev je vključenih v zavod (računovodstvo, vzdrževalci, administracija ipd.).

Obe organizaciji smo primerjali še glede na količino sredstev prejetih od MIZŠ za plače zaposlenih, saj predstavljajo največji strošek potreben za delovanje obeh zavodov. Podatki temeljijo na analizi letnih poročil obeh zavodov ter publikaciji CIRIUS Kamnik za šolsko leto 2019/2020. Vedeti moramo, da na razlike v višini prihodkov lahko vpliva več dejavnikov, v prvi vrsti je število zaposlenih, odvisno je tudi od stopnje izobraženosti kadra, delovne dobe itd.

Grafikon 1: Prihodki od MIZŠ za plače obeh javnih zavodov v obdobju 2017-2019

Vir: AJPES (Letno poročilo CIRIUS Vipava in CIRIUS Kamnik 2017-2019)

Tabela 7: Preglednica zaposlenih v obeh organizacijah v letu 2019 glede na stopnjo izobrazbe

Organizacija	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	SKUPAJ
CIRIUS Kamnik	5	1	2	9	85	7	131	3	3	246
CIRIUS Vipava	0	9	1	11	48	20	94	1	0	184

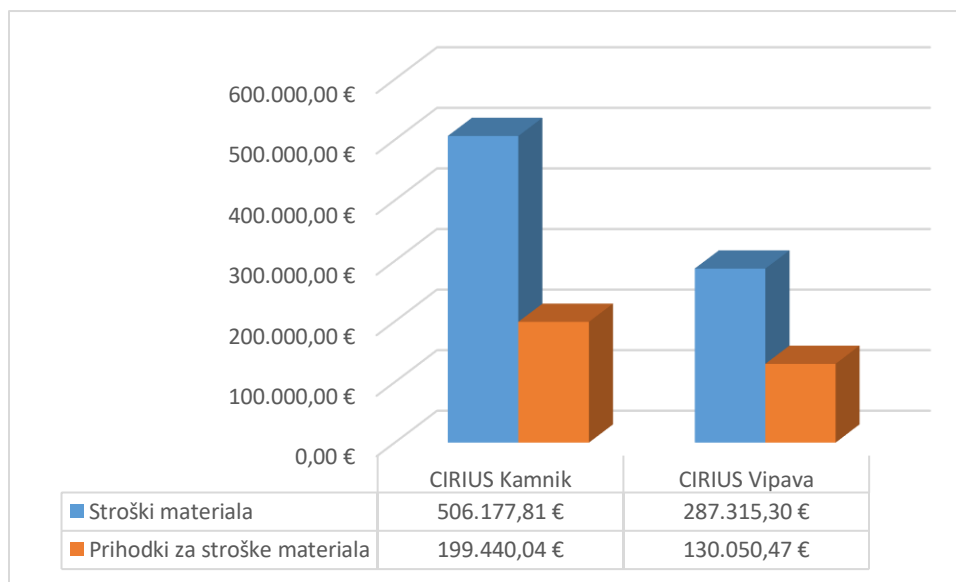
Vir: AJPES (Letno poročilo CIRIUS Vipava in Publikacija CIRIUS Kamnik 2019/2020)

Graf 1 prikazuje razlike v nakazilih MIZŠ za plače obema javnima zavodoma v obdobju treh let. Vidimo lahko, da so se prihodki obojih z leta v leto višali, kar pa je posledica že prej omenjene nove plačne politike o postopnem dvigovanju osnovnega plačnega razreda. Drugi vzrok za zvišanje prihodkov pa je tudi rast števila zaposlenih v obeh zavodih. Za natančnejšo primerjavo bomo analizirali leto 2019, ko je bilo po podatkih letnih poročil v CIRIUS Kamnik zaposlenih 246 ljudi, v CIRIUS Vipava pa 184. Ker je CIRIUS Kamnik večja organizacija, je razumljivo, da so večja tudi

sredstva za plače. V letu 2019 je CIRIUS Vipava prejel 2.467.728,16 EUR za plače zaposlenih. To razdeljeno med 184 uslužbencev nanese na povprečno mesečno plačo v vrednosti 1.117,63 EUR. Iste leto pa je CIRIUS Kamnik prejel 4.301.632,44 EUR za 246 zaposlenih. Povprečna plača znaša 1.457,19 EUR. Razlika med povprečnima plačama obeh zavodov je 339,56 EUR. Ta razlika med plačama pa ne pomeni, da imajo v kamniškem Zavodu višje plače za isto opravljeno delo. Na višje plače lahko med drugim vplivata tudi stopnja izobrazbe in daljša delovna doba. To dobro prikazuje tabela 6, v kateri lahko vidimo, da ima CIRIUS Kamnik ne samo več zaposlenih, temveč tudi več višje izobraženega kadra, ki spada v višje plačne razrede in jim zato MIZŠ posledično tudi nakazuje več sredstev za plače. Več višje izobraženega kadra pa imajo zaradi programa srednje šole, ki ga v Vipavi ne izvajajo.

Zanimalo nas je še kakšno je razmerje med prihodki in stroški materiala oziroma ali resorno ministrstvo zagotavlja sredstva za pokritje vseh materialnih stroškov, ki jih zavoda potrebuje za svoje delovanje.

Grafikon 2: Primerjava stroškov materiala ter prihodkov za stroške materiala obeh javnih zavodov v letu 2019

Vir: AJPEŠ (Letno poročilo CIRIUS Vipava in CIRIUS Kamnik 2019)

Graf 2 prikazuje stroške materiala obeh organizacij v razmerju s prihodki za stroške materiala pridobljene s strani MIZŠ. Ker je CIRIUS Kamnik večja organizacija ima posledično tudi večje stroške materiala v primerjavi s CIRIUS Vipava. V letu 2019 so prihodki za le-te, med katere spadajo stroški ogrevanja, elektrike, vode, itd., pokrili približno 39 % celotnih stroškov materiala Centra v Kamniku ter približno 45 % v CIRIUS Vipava. Vidimo lahko, da morata oba zavoda

približno 60 % materialnih stroškov kriti iz drugih virov, saj resorno ministrstvo ne financira le-teh v zadostni meri.

Iz stroškov plač, kadrovske strukture in števila zaposlenih na otroka lahko povzamemo, da obema zavodoma stroške za plače priskrbi resorno ministrstvo. Vzrok za nekoliko višje plače v CIRIUS Kamnik pa je višja izobrazbena struktura zaposlenih. Ker sta zavoda primerljiva po dejavnosti in populaciji obravnavanih otrok so stroški za plače primerljivi (odstopanja so navedena v grafu 1). Iz strukture dobljenih sredstev za materialne stroške in dejanskih materialnih stroškov obeh zavodov ugotavljamo, da so stroški precej višji od dobljenih sredstev. Zato sta oba zavoda prisiljena primanjkljaj financirati iz drugih virov (tržna dejavnost, donacije, itd.). Na obravnavanem primeru lahko zaključimo, da je financiranje javnih zavodov v Republiki Sloveniji omejeno, in da so v določenem deležu odvisni od sredstev, ki jih pridobijo iz drugih virov.

7 ZAKLJUČEK

Kljub temu, da nepridobitni sektor čedalje bolj pridobiva na pomenu, se organizacije, ki delujejo znotraj njega še vedno spopadajo s finančno problematiko. V diplomskem delu smo analizirali delovanje in financiranje javnega zavoda CIRIUS Kamnik, ki gibalno oviranim otrokom in mladostnikom nudi prilagojeno izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje. Takšni posamezniki potrebujejo tudi posebno prilagojene prostore in infrastrukturo, ki pa je v zadnjih letih zaradi porasta otrok s posebnimi potrebami v Zavodu, postala neprimerna za uporabo. Zavod zato nujno potrebuje sredstva, da lahko prilagodi in dogradi prostore za izvajanje posebnega programa vzgoje in izobraževanja.

Namen raziskave je bil natančno spoznati pojem nepridobitnega sektorja ter analizirati njegove vire in oblike financiranja, njegova področja delovanja ter morebitne omejitve, s katerimi se srečuje in ga predstaviti še na specifičnem primeru izbrane organizacije CIRIUS Kamnik. Ugotoviti smo želeli glavne vire financiranja dotične organizacije ter rezultate primerjati s sorodno organizacijo CIRIUS Vipava.

V diplomskem delu smo obravnavali naslednje štiri hipoteze:

H1: Glavni vir financiranja javnega zavoda CIRIUS Kamnik so sredstva iz državnega proračuna.

Po analizi podatkov iz letnih poročil Zavoda lahko hipotezo potrdimo. Med sredstva iz javnih financ spadajo sredstva iz državnega proračuna, sredstva iz občinskega proračuna, sredstva iz Zavoda za zdravstveno zavarovanje ter projektna sredstva iz Evropskih socialnih skladov. Sredstva iz državnega proračuna oziroma nakazila s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) so v letu 2019 znašala 5.720.572,98 EUR od 8.396.493,25 EUR celotnih prihodkov, to predstavlja približno 68 % celotnih prihodkov in 71 % prihodkov iz javnih financ. Iz podatkov letnih poročil obravnavanega obdobja (2017-2019) je razvidno, da so sredstva iz državnega proračuna glavnina financiranja CIRIUS Kamnik v vseh treh letih in predstavljajo približno enak odstotek celotnih prihodkov.

H2: Drugi največji vir financiranja CIRIUS Kamnik so donacije pravnih in fizičnih oseb.

Hipotezo lahko na podlagi podatkov iz letnih poročil CIRIUS Kamnik ovržemo. Kot že omenjeno, so glavni vir financiranja Zavoda javne finance, ki predstavljajo približno 95 % prihodkov od poslovanja, med katere pa spadajo še prihodki od tržne dejavnosti, drugi prihodki za izvajanje javne službe ter donacije. V celotne prihodke pa so poleg le-teh vključeni še finančni prihodki, prevrednotovalni ter drugi prihodki. Prihodki pridobljeni na trgu so znašali v povprečju zajetega

obdobja okrog 207.000 EUR, donacije pa so v treh letih znašale vse od 24.871 EUR (2017) do 3.511 EUR (2019). To pomeni, da drugi največji vir financiranja CIRIUS Kamnik predstavljajo prihodki pridobljeni iz tržne dejavnosti, donacije pa spadajo skupaj z drugimi prihodki (nenamenske donacije, prejete odškodnine, drugi izredni prihodki) med najmanjši vir financiranja.

H3: CIRIUS Kamnik iz državnega proračuna pridobiva več finančnih sredstev za plače zaposlenih v primerjavi s CIRIUS Vipava.

Hipotezo lahko na podlagi opravljene analize in primerjave letnih poročil CIRIUS Kamnik in CIRIUS Vipava potrdimo. Primerjava plač med obema zavodoma nam pokaže, da je povprečna plača v CIRIUS Kamnik za 20 % višja kot v CIRIUS Vipava. Temu botruje dejstvo, da imajo v CIRIUS Kamnik več strokovnega kadra oziroma višje izobraženega kadra ter več delavcev z daljšo delovno dobo, ki posledično spadajo v višje plačne razrede.

H4: Zagotavljanje prostorskih in materialnih pogojev CIRIUS Kamnik v celoti prevzema resorno ministrstvo.

Po podatkih iz letnih poročil CIRIUS Kamnik lahko dano hipotezo ovržemo. Sredstva pridobljena s strani MIZŠ za zagotavljanje prostorskih in materialnih pogojev ne zadostujejo za vse potrebe, ki jih ima Center. Z dograditvijo centra leta 2008, se je površina celotnega kompleksa povečala za 100 %, ministrstvo pa še vedno zagotavlja sredstva za stroške na isti ravni, kot pred povečanjem prostorskih kapacitet. To pomeni, da mora center za pokritje stroškov pridobiti sredstva iz drugih virov. Glavnino sredstev zagotavljajo iz tržne dejavnosti, kot je oddajanje svojih prostorov in bazena zunanjim uporabnikom v najem, izvajanje fizioterapevtskih obravnav za zunanje stranke, nudenje nastanitev in prehrane za turistične namene raznim drugim invalidnim društvom in zvezam, saj je Zavod infrastrukturno prilagojen gibalno oviranim osebam.

Na podlagi analize lahko zaključimo, da se javni zavodi pretežno financirajo iz državnega proračuna, vendar sredstva ne zadoščajo vedno za njihov razvoj in potrebe dela, ki se kažejo v realnosti. Ministrstvo težko sledi družbenim spremembam, ki narekujejo drugačne oblike dela, ter zagotavljanju vseh prostorskih potreb. Kljub temu, pa bi se tudi javni zavodi, v tem primeru specifično CIRIUS Kamnik, morali boljše angažirati na področju pridobivanja sredstev, in sicer bi z organizacijo raznoraznih dobrodelnih dogodkov ali akcij zbrali vsaj neko količino denarja, ki bi vsekakor pripomogla na poti do zastavljenega cilja. Če bodo pripravili ustrezno dokumentacijo in pridobili vsa soglasja ter gradbena dovoljenja za graditev objekta in ostali v dogovarjanju z MIZŠ, jim skupaj z večjo iniciativo na področju pridobivanja sredstev lahko uspe projekt realizirati v roku treh let.

Pri pisanju diplomske naloge smo se srečevali s težavo dostopanja do natančnejših podatkov za globljo analizo o problematiki CIRIUS Kamnik, saj nismo imeli dostopa do nekaterih internih dokumentov. Prav tako je nastopila težava pri pridobivanju podatkov o kadrovske strukturi CIRIUS Kamnik, saj v letnih poročilih ni natančno opredeljena, zato smo si morali pomagati s Publikacijo 2019/2020. V nadaljnjih proučevanjih bi lahko analizo in primerjavo razširili na še več organizacij oziroma javnih zavodov, ki se ukvarjajo s tovrstno dejavnostjo in bi tako dobili globlji vpogled v razlike in podobnosti delovanja, financiranja ter samo problematiko obravnavanega področja. Na podlagi ugotovitev bi lahko organizacije implementirale določene spremembe, ki bi vplivale na izboljšanje njihovega delovanja ter stanja sredstev za opravljanje dejavnosti.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

Bohinc, R. & Tičar, B. (2012). *Pravo zavodov*. Koper: Fakulteta za management.

Cullinane, M. (2014). *Nonprofit Q & A: What's in a name? A nonprofit by any other name*. Pridobljeno s <https://cullinanelaw.com/whats-in-a-name-a-nonprofit-by-any-other-name/>

Flis, R. (2010). *Pridobitna in nepridobitna dejavnost*. Ljubljana: Verlag Dashöfer, založba, d.o.o.

Gričar, S. (2018). *Menedžment javnega sektorja*. Novo mesto: Fakulteta za upravljanje, poslovanje in informatiko.

Kamnar, H. (1999). *Javni zavodi med državo in trgov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Leonard, K. (2019). *Non Profit Organization Vs. Profit Organization*. Pridobljeno s <https://smallbusiness.chron.com/non-profit-organization-vs-profit-organization-4150.html>

Mesec, B. (2008). *Družbeni okvir nepridobitnih organizacij*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mevlja, B. & Kavčič, K. (2012). *Strateški razvoj nevladnih organizacij v Sloveniji*. Pridobljeno s <http://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/978-961-266-133-5.pdf>

Pevcin, P. (2011). *Ekonomika javnih podjetij in zavodov*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.

Salamon, L. M. (1994). The Rise of the Nonprofit Sector. *Foreign Affairs*, 109-122.

Wolf, T. (1999). *Managing a nonprofit organizations in the twenty-first century*. New York: Fireside, Simon & Schuster.

VIRI

Bonorum, d.o.o. (2019). Javni natečaj za arhitekturno in urbanistično rešitev za gradnjo prizidka k objektu Centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik.

CIRIUS Kamnik. (2017). *Dejavnosti*. Pridobljeno s <http://www.cirius-kamnik.si/dejavnosti>

CIRIUS Kamnik. (2018). *Letno poročilo za leto 2017*. Pridobljeno s <file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Temp/5049768000.pdf>

CIRIUS Kamnik. (2019). *Letno poročilo za leto 2018*. Pridobljeno s <file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Temp/5049768000.pdf>

- CIRIUS Kamnik. (2020). *Letno poročilo za leto 2019*. Pridobljeno s
file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Temp/5049768000.pdf
- CIRIUS Vipava. (2018). *Letno poročilo za leto 2017*. Pridobljeno s
file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Temp/5049695000.pdf
- CIRIUS Vipava. (2019). *Letno poročilo za leto 2018*. Pridobljeno s
file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Temp/5049695000.pdf
- CIRIUS Vipava. (2020). *Letno poročilo za leto 2019*. Pridobljeno s
file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Temp/5049695000.pdf
- CIRIUS Kamnik. (2017). *O zavodu*. Pridobljeno s http://www.cirius-kamnik.si/o_zavodu
- CIRIUS Kamnik. (2019). Publikacija 2019/2020.
- CIRIUS Kamnik. (2017). Zbornik ob 70-letnici CIRIUS Kamnik.
- Zakon o zavodih (ZZ). Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP.